

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Kurzové rozdíly – účetní a finanční pohled

Vypracovala: Ester Pavlovcová
Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Svoboda, Ph.D.

České Budějovice 2023

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Ester PAVLOVCOVÁ
Osobní číslo: E20200
Studijní program: B0411A050005 Finance a účetnictví
Téma práce: Kurzové rozdíly – účetní a finanční pohled
Zadávající katedra: Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem práce je v teoretické části popsat možné účetní metodiky vztahující se ke kurzovým rozdílům a jejich dopady na ekonomické ukazatele. V praktické části aplikovat uvedená teoretická východiska u vybraného podnikatelského subjektu.

Rámcová osnova:

1. Základní pojmy a definice v oblasti cizích měn, kurzů, kurzových rozdílů.
2. Metodika použití cizích měn, kurzů, vznik kurzových rozdílů, vč. účtování.
3. Přístup IFRS a připravované změny zákona o účetnictví.
4. Vývoj pohybu kurzů světových měn – jejich dopad do ekonomických výsledků podniků.
5. Charakteristika vybraného podnikatelského subjektu.
6. Aplikace uvedených teoretických východisek u vybraného podnikatelského subjektu.
7. Analýza výsledků, návrhy a opatření.

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

1. Beránek, P. (2017). *Cizí měny a kurzové rozdíly v podvojném účetnictví: výklad a řešené příklady* (7. akt.vyd.). Olomouc: ANAG.
2. Dvořáková, D. (2017). *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS* (5. akt.vyd.). Brno: BizBooks.
3. Janoušek, K. (2022). *Cestovní náhrady o 350 příkladech 2022* (12. akt.vyd.). Olomouc: ANAG.
4. Mandel, M., & Durčáková, J. (2020). *Mezinárodní finance a devizový trh* (2. akt.vyd.). Praha: Ekopress.
5. Ryněš, P. (2022). *Podvojné účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2022* (22. akt. vyd.). Olomouc: ANAG.
6. Svatoš, M. (2009). *Zahraniční obchod teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění novel.

Vyhláška č. 500/2000 Sb., ve znění novel.

České účetní standardy pro podnikatele.

Obdobná periodika: Daně a účetnictví; Ekonom; Finance a úvěr; Finanční, daňový a účetní bulletin; Účetnictví; Účetnictví v praxi; aj.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jaroslav Svoboda, Ph.D.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: 17. ledna 2022

Termín odevzdání bakalářské práce: 14. dubna 2023

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Pármová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 — 11
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 17. ledna 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Ester Pavlovcová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Jaroslavu Svobodovi, Ph.D. za ochotu, cenné rady a odborné připomínky, které byly pro mě a mou závěrečnou práci velmi přínosné a užitečné. Dále bych chtěla poděkovat vedoucí controllingu vybrané společnosti za čas, spolupráci a za poskytnutí podkladů na základě kterých vznikla tato práce.

Obsah

1. ÚVOD	3
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1 OBEČNÁ ČÁST	4
2.1.1 Měnový kurz	4
2.1.2 Nominální a reálný měnový kurz.....	4
2.1.3 Systémy měnových kurzů	4
2.1.4 Změny kurzu	5
2.1.5 Kurzy měn vyhlášené ČNB.....	5
2.1.6 Měny jejichž kurz ČNB nevyhlášíje	6
2.1.7 Měsíčně vyhlášené kurzy	6
2.1.8 Aktuální změny ve vyhlášení kurzů určitých zemí.....	7
2.1.9 Zvláštní případy použití denních kurzů	7
2.1.10 Změna metody přepočtu cizích měn	7
2.1.11 Kurz používaný při účetní závěrce	8
2.2 KURZOVÉ ROZDÍLY	8
2.2.1 Legislativa	8
2.2.2 Kurzové rozdíly realizované a nerealizované	10
2.2.3 Kurzové rozdíly v průběhu roku	10
2.2.4 Rozdíl mezi valutami a devizami	11
2.2.5 Valutová pokladna.....	11
2.2.6 Pohledávky a závazky	12
2.2.7 Zahraniční obchod.....	12
2.3 ÚČTOVÁNÍ KURZOVÝCH ROZDÍLŮ	13
2.3.1 Účtování kurzových rozdílů v průběhu roku	13
2.3.2 Účtování kurzových rozdílů při uzavírání účetních knih	14
2.3.3 Účtování kurzových rozdílů z cenných papírů.....	14
2.3.4 Účty časového rozlišení	15
2.3.5 Opravné položky	15
2.3.6 Pracovní cesta	16
2.4 PŘÍSTUP IFRS/IAS	17
2.4.1 IAS 21 – Dopady změn směnných kurzů cizích měn	17
2.4.2 Volba funkční měny.....	19
2.4.3 Kurzové rozdíly v průběhu roku a jejich převod na funkční měnu	19
2.4.4 Vykazování peněžních a nepeněžních položek ve funkční měně k rozvahovému dni	20
2.4.5 Vykazování ve funkční měně, pokud není využita pro běžné účtování	20

2.4.6	Vykazování kurzových rozdílů	21
2.5	PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY ZÁKONA O ÚČETNICTVÍ	21
2.6	VÝVOJ POHYBU KURZŮ	22
2.6.1	Devizové intervence	22
2.6.2	Vývoj kurzu EUR a USD vůči koruně za desetiletí	23
3.	METODIKA	26
4.	PRAKTICKÁ ČÁST	28
4.1	PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI	28
4.1.1	Účetní zásady	28
4.1.2	Přepočty cizích měn	28
4.1.3	Účetní software.....	29
4.2	ANALÝZA SPOLEČNOSTI V LETECH 2019–2021	29
4.3	MODELOVÉ VYPRACOVÁNÍ POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	34
4.4	ZAJIŠTĚNÍ PROTI KURZOVÉMU RIZIKU	42
4.5	FUNKČNÍ MĚNA	47
4.6	VNITROPODNIKOVÁ SMĚRNICE	49
5.	VÝSLEDKY A DISKUSE.....	50
6.	ZÁVĚR	55
I.	SUMMARY.....	57
II.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	58
III.	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	61
IV.	SEZNAM ZKRATEK	63
V.	SEZNAM PŘÍLOH.....	63
PŘÍLOHY	64

1. Úvod

Tématem bakalářské práce jsou kurzové rozdíly z účetního a finančního pohledu. Toto téma se stává stále aktuálnější a hlavním důvodem z pohledu společností obchodujících se zahraničím pro přijetí eura. Kurzové rozdíly se objevují stále ve větší míře z důvodu globalizace ekonomiky, zapojením do mezinárodního obchodu a spoluprací napříč různými státy. Většina českých firem v dnešní době nějakým způsobem udržuje obchodní vztahy se zahraničím, buď v rovině obchodní, jakožto dodavatelé nebo odběratelé nebo jejich firmy expandovali na zahraniční trhy. Tudíž řešení kurzových rozdílů je pro ně na denním pořádku.

Obchodní společnosti, které mají sídlo na území České republiky, se musí řídit hlavním účetním předpisem a tím je zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., dle kterého mají povinnost vést účetní jednotky účetnictví v české měně. Účetní případy v cizích měnách musí převádět dle platných kurzů ČNB na českou měnu. Z tohoto principu vznikají právě analyzované kurzové rozdíly. Účetní jednotky, kterým ukládá zákon v § 19a, musí vést účetnictví dle Mezinárodních účetních standardů, ve kterých se kurzovými rozdíly zabývá standard IAS 21 – Dopady změn měnových kurzů. Kurzové rozdíly mají vliv na výsledek hospodaření, který je buď zvyšován účtem 663 – Kurzový zisk nebo je snižován účtem 563 – Kurzová ztráta.

Práce se v teoretické části zabývá tématem kurzů a jejich druhy, kurzovými rozdíly, jejich vznikem, upravující legislativou a účtováním kurzových rozdílů. Dále je popsán přístup IFRS/IAS a analýza vývoje pohybu kurzů světových měn, které jsou využívány účetní jednotkou.

Praktická část se zabývá představením a analýzou společnosti AZ, a.s., která poskytla data za účetní období 2019 – 2021. Dále se zabývá analýzou jednotlivých druhů kurzů a navrhuje účetní jednotce možnou změnu. Analýza je provedena jednak na modelovém vypracování závazků a výnosů s použitím vybraných druhů kurzů a dále na úhradách faktur přijatých a vystavených, kde jsou díky nesouladu mezi přijetím a vystavením faktur viditelné změny ve velikosti kurzových rozdílů. Kromě toho se práce zabývá možným zajištěním proti kurzovému riziku a teoretickou možností využití funkční měny.

2. Literární rešerše

2.1 Obecná část

Jedna z hlavních zásad zákona o účetnictví je dána § 4 odstavcem 12, který udává povinnost účetním jednotkám vést účetnictví v české měně a současně účtovat v měně cizí o vybraných položkách aktiv a závazků uvedených tímto paragrafem. Jde o cizí měny v pokladně v hotovosti (například EUR, USD), závazky, pohledávky, cenné papíry, podíly, ceniny a deriváty. V případě opravných položek a rezerv, které se týkají majetku a závazků v cizí měně, musí být souvztažně s českou měnou využita i měna cizí. Pořízení ze zahraničí u zásob, dlouhodobého majetku a nemovitostí v zahraničí za cizí měnu se vede pouze v českých korunách a nepřepočítává se na konci účetního období. (Ryneš, 2022)

2.1.1 Měnový kurz

Měnový kurz je cena měnové jednotky jedné země, vyjádřená v měnových jednotkách země jiné. (Mandel & Durčáková, 2020) Udává se jako poměr domácí měny ku měně zahraniční. Česká národní banka měnové kurzy vyhláší každý den po 14:30 hod. na svých webových stránkách.

2.1.2 Nominální a reálný měnový kurz

Nominální měnový kurz = počet jednotek domácí měny, za které lze koupit jednotku zahraniční měny. (Co to je nominální a reálný měnový kurz?, 2023)

Reálný měnový kurz = nominální měnový kurz upravený o rozdíl cenových hladin v daných zemích. Vyjadřuje skutečnou kupní sílu dané měny vůči jiné měně.

(Co to je nominální a reálný měnový kurz?, 2023)

2.1.3 Systémy měnových kurzů

Volný plovoucí kurz = floating

Měnový kurz se odvíjí od aktuální nabídky a poptávky na měnovém trhu. Dochází u něj k neustálým pohybům. Centrální banka do výše měnového kurzu nezasahuje.

Výhody: zabraňuje přenosu inflace z jedné země do druhé, centrální banky mohou provádět nezávislou měnovou politiku. (Revenda et al., 2015)

Pevný měnový kurz

V některých zemích není výše měnového kurzu dána nabídkou a poptávkou, ale měnový kurz je udržován v předem stanoveném rozmezí.

Výhody: nižší riziko pro investory, podporuje příliv zahraničních investic a rozvoj mezinárodního obchodu. (Revenda et al., 2015)

2.1.4 Změny kurzu

U kurzů může dojít ke změnám, a to v závislosti na tom, zda se jedná o pevný měnový kurz nebo plovoucí.

U pevného měnového kurzu se používá termín devalvace a revalvace v souvislosti s úpravou domácí měny vůči zahraniční.

Devalvace – znehodnocení měnového kurzu, jehož důsledkem je nutnost vynaložení více jednotek domácí měny na nákup jednotky měny zahraniční. Je to změna z 20 Kč = 1 EUR na 22 Kč = 1 EUR.

Revalvace – zhodnocení měnového kurzu, jehož důsledkem je snížení vynaložených jednotek domácí měny na nákup jednotky měny zahraniční. Jde o situaci, kdy dojde ke snížení z 22 Kč = 1 EUR na 20 Kč = 1 EUR.

U plovoucích měnových kurzů se využívá termín depreciace a apreciacie.

Depreciace – jde o situaci, kdy následkem působení tržních sil nabídky a poptávky daná měna oslabuje vůči zahraniční měně. Změna z 28 Kč = 1 EUR na 30 Kč = 1 EUR.

Apreciace – v této situaci z důvodu působení tržních sil nabídky a poptávky daná měna posiluje vůči měně zahraniční. (Výkladový slovníček, 2023)

2.1.5 Kurzy měn vyhlášené ČNB

V účetnictví se vyjadřuje hodnota jak v české, tak i v zahraniční měně. Vzájemný vztah těchto měn musí v určitý okamžik odpovídat kurzu cizí měny, který vyhláší ČNB. Účetní jednotka si stanovuje interní směrnici, jaký kurz bude využívat. (Beránek, 2017)

a. Pevný kurz

Kurz využívaný pro předem stanovené období. Je omezen maximální délkou jednoho účetního období a jedná se například o roční kurz stanovený k 1. 1. daného roku. Délka použití pevného kurzu může být pololetní, čtvrtletní nebo měsíční. Pokud je účetním

obdobím kalendářní rok, využívá se kurz platný k 1.1., ale jelikož na tento den připadá státní svátek a ČNB kurz nevyhlašuje, používá se kurz předcházejícího dne tudíž 31.12. předchozího roku. Dle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., § 24 odstavce 7, je možné změnit hodnotu pevného kurzu v průběhu účetního období vnitřní směrnici. (Ryneš, 2022) & (Beránek, 2017)

Pevný kurz se využívá v období kurzové stability. Může se stát, že dojde k oficiálně vyhlášené devalvaci nebo revalvaci měny a podnik musí dle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., § 24 odstavce 7 upravit používaný kurz. (Ryneš, 2022)

b. Kurz předchozího dne

Denní kurzy vyhlašuje ČNB ve 14:30 hodin. Účetní operace, které vznikly před touto hodinou neznají směnný kurz. Z tohoto důvodu může účetní jednotka volit mezi kurzem předchozího dne, anebo vyčkat s účtováním do vyhlášení denního kurzu. (Beránek, 2017)

c. Denní kurz

Směnný kurz vyhlášený ČNB pro určitý den. Denní kurz je dostupný až po 14:00 hod. Při používání denního kurzu si musí účetní jednotka rozhodnout, v rámci vnitřní směrnice o kurzových přepočtech, jestli denním kurzem bude:

- aktuální kurz dne vyhlášený ČNB, ale toto použití je omezeno na účtování účetních případů až v odpoledních hodinách, tedy po tom, co vejde v platnost denní kurz,
- kurz ČNB předcházejícího dne. (Ryneš, 2022)

2.1.6 Měny jejichž kurz ČNB nevyhlašuje

Řadí se sem měny zemí, které Česká republika neuznává jako samostatný stát a mají vlastní měnu, která se jinde nepoužívá. Může se jednat také o měny závislých zemí, které jsou vázány k měně nadřazeného státu poměrem 1:1 (např. 1 faerská koruna = 1 dánská koruna). Dále Česká národní banka nevyhlašuje kurzy měn s vysokou inflací nebo nestabilitou. (Beránek, 2017)

2.1.7 Měsíčně vyhlašované kurzy

Do této skupiny jsou zahrnovány měny ostatních zemí, kterým nejsou vyhlašovány ČNB denní kurzy devizového trhu. Kurz se vyhlašuje jednou měsíčně a tyto kurzy jsou nazvané

jako kurzy ostatních měn. Vyhláší se poslední pracovní den v měsíci a jsou platné po celý následující měsíc (například kurz vyhlášený v pátek 31. března platí pro každý den v období 1.4. – 30.4.). Pro přesnější přepočty je možné využít přepočtu přes euro nebo dolar za pomoci použití aktuálních kurzů na mezibankovním trhu. Tyto orientační kurzy je možné využívat stejným způsobem jako kurzy denní. Jsou vyhlášovány například pro země: Afghánistán, Bělorusko, Egypt, Jamajka, Maledivy, Spojené arabské emiráty a další. (Kurzy ostatních měn – Česká národní banka, 2023) & (Beránek, 2017)

2.1.8 Aktuální změny ve vyhlášení kurzů určitých zemí

ČNB s platností od 2.3.2022 pozastavila vyhlášení kurzu ruského rublu v režimu „kurzy devizového trhu“ a zařadila ruský rubl do režimu „kurzy ostatních měn“. Z důvodu velké nespolehlivosti cen ruského rublu. Bylo tak učiněno po zahájení ruské agrese na Ukrajině. (Informace ke kurzům devizového trhu, 2022)

V souvislosti s přijetím eura Chorvatskem ukončila ČNB k 1.1.2023 vyhlášení kurzu chorvatské kuny. (Kurzy devizového trhu, 2023)

2.1.9 Zvláštní případy použití denních kurzů

Za zvláštní případy se považují:

- podle § 24 odstavce 6 zákona o účetnictví při nákupu a prodeji cizí měny za českou, je možné k okamžiku ocenění použít kurz nákupu nebo prodeje,
- použití předem stanoveného kurzu stanoveného pro komplexní účetní případ v cizí měně; týká se to hlavně vyúčtování služebních cest do zahraničí,
- vklady do základního kapitálu v cizí měně při vzniku účetní jednotky,
- přepočet přijatého zdanitelného plnění v tuzemsku v cizí měně a použití kurzů stanovených zákonem o DPH. (Ryneš, 2022)

2.1.10 Změna metody přepočtu cizích měn

Účetní jednotka se v průběhu definovaného období, pro které byl stanoven pevný kurz, může rozhodnout pro změnu hodnoty tohoto pevného kurzu na hodnotu z jiného dne. Není dovoleno v průběhu účetního období měnit používání pevného kurzu za denní a naopak. Mezi jednotlivými účetními obdobími také není možné libovolně měnit denní kurz za pevný. (Beránek, 2017)

2.1.11 Kurz používaný při účetní závěrce

Pro účtování v případě účetní závěrky se využívá pouze denní kurz ČNB platný ke dni sestavení účetní závěrky, což je zpravidla poslední den účetního období. (Beránek, 2017)

2.2 Kurzové rozdíly

Kurzové rozdíly jsou důsledkem měnového (kurzového) rizika. Kurzové riziko nastává v okamžiku držení aktiv a závazků v cizí měně. Jejich hodnota se mění podle pohybu kurzu mezi cizí měnou a českou korunou, ve které je vedeno účetnictví. Riziko nastává v případě, kdy pohyby směnných kurzů ovlivňují výši budoucích finančních toků z mezinárodních transakcí. (Ryneš, 2022)

V oblasti změn hodnoty aktiv nebo pasiv má kurzové riziko významný dopad na účetnictví. V případě, že změna kurzu ovlivňuje realizaci zahraniční transakce (úhrady zahraničních pohledávek nebo závazků), dojde k rozdílné výši peněžního toku z této transakce a následně se promítne do výsledku hospodaření z titulu kurzových rozdílů. Mohou mít podobu kurzové ztráty nebo kurzového zisku. (Ryneš, 2022)

Přepočtení cizích měn vede ke vzniku kurzových rozdílů. Kurzovými rozdíly se upravují zůstatky na účtech, přeceňuje se majetek a závazky vyjádřené v cizí měně k okamžiku sestavení účetní závěrky, a to nejčastěji k 31.12. běžného roku. (Beránek, 2017)

2.2.1 Legislativa

Legislativa upravující kurzové rozdíly:

- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb.,
- Vyhláška č. 500/2002 § 60,
- Český účetní standard pro podnikatele č. 006.

§ 4 odstavec 12 zákona o účetnictví č. 563/1991 stanovuje:

(12) Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví v peněžních jednotkách české měny. V případě pohledávek a závazků, podílů na obchodních korporacích, práv z cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů a derivátů, cenin, pokud jsou vyjádřeny v cizí měně, a cizích měn, jsou účetní jednotky povinny použít současně i cizí měnu; tato povinnost platí i u opravných položek, rezerv a technických rezerv, pokud majetek a závazky, kterých se týkají jsou vyjádřeny v cizí měně.

Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., podle § 24 odstavce 6 věty první stanovuje:

(6) Majetek a závazky vyjádřené v cizí měně přepočítávají účetní jednotky na českou měnu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, a to k okamžiku ocenění:

a) podle odstavce 2 písm. a) k okamžiku uskutečnění účetního případu nebo

b) podle odstavce 2 písm. b) ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje), a to pouze majetek a závazky uvedené v § 4 odstavec 12.

Vyhláška č. 500/2002 podle § 60 stanovuje:

a) Kurzové rozdíly vznikající při ocenění majetku a závazků uvedených v § 4 odst. 12 zákona k okamžiku uskutečnění účetního případu, ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka, se účtují na vrub účtu finančních nákladů nebo ve prospěch účtu finančních výnosů.

b) Kurzové rozdíly podle odstavce 1 lze při postupném splácení pohledávek a dluhů a při pohybech na účtech v účtových skupinách 21, 22, a 26 vyúčtovat na vrub účtu finančních nákladů a ve prospěch účtu finančních výnosů až ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

c) Kurzové rozdíly z cenných papírů a podílů se při ocenění ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka, neúčtují samostatně na příslušné účty nákladů a výnosů, ale jsou součástí ocenění reálnou hodnotou nebo ocenění ekvivalencí, ať je účtována výsledkově nebo rozvahově. Pokud není cenný papír nebo podíl oceněn reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, pak se kurzové rozdíly účtují prostřednictvím rozvahových účtů v účtové skupině 41. Pokud není dluhový cenný papír oceněn reálnou hodnotou nebo se podle § 27 zákona reálnou hodnotou neoceňuje, pak se kurzový rozdíl účtuje na vrub finančních nákladů a ve prospěch finančních výnosů.

Vznik kurzových rozdílů dle ČÚS pro podnikatele č. 006 – Kursové rozdíly – body 2.2. a 2.3.

ČÚS č. 006 stanovuje v bodech:

2.2. U kurzových rozdílů, které vznikají v průběhu účetního období při ocenění majetku a závazků uvedených v § 4 odstavce 12 zákona, se uskutečněním účetního případu rozumí zejména:

a) splnění peněžitého dluhu a inkaso pohledávky,

- b) postoupení pohledávky a vklad pohledávky,*
- c) převzetí dluhu u původního dlužníka,*
- d) vzájemné započtení pohledávek,*
- e) úhrada úvěru nebo půjčky novým úvěrem nebo půjčkou,*
- f) převod záloh na úhradu pohledávek a závazků.*

2.3. Kurzové rozdíly nevznikají při

- a) oznámení o změně věřitele u dlužníka a u věřitele v případě, že za jeho dlužníka bude plnit dlužník jiný,*
- b) dohodě o změně zahraničních měn pro úhrady nebo inkasa bez pohybu peněžních prostředků s výjimkou změny na Kč,*
- c) splácení peněžních vkladů do obchodních korporací.*

2.2.2 Kurzové rozdíly realizované a nerealizované

Kurzové rozdíly můžeme rozdělit na realizované a nerealizované:

Realizované = kurzové rozdíly, které nastaly v průběhu roku, včetně kurzových rozdílů vzniklých při směně. Jde například o úhrady pohledávek a závazků, které mají dopad na kurzové rozdíly okamžitě po provedení transakce. Rozvahové kurzové rozdíly, ke kterým došlo z přecenění pokladny a banky se označují někdy jako realizované, protože zvýšení hodnoty valut a deviz opravdu nastalo. (Beránek, 2017)

Nerealizované = kurzové rozdíly z přecenění pohledávek, závazků, rezerv a opravných položek. Výnos nebo náklad, který zachycují, ještě nevznikl. (Beránek, 2017)

2.2.3 Kurzové rozdíly v průběhu roku

Při přepočtu majetku nebo závazků vyjádřených v cizí měně dochází k rozdílu v použití kurzu.

Například vznik pohledávky v cizí měně fakturou vystavenou se přepočte jiným kurzem, než bude kurz jejího inkasa. Vznikne nesoulad mezi evidencemi v české a cizí měně. Pohledávka v cizí měně bude zcela uhrazena, ale v české měně vznikne zisk nebo ztráta, který zapříčinila změna kurzu. Důvodem rozdílu je skutečnost, že účetní jednotce faktura vystavená nebyla uhrazena v okamžiku zaúčtování, ale až po nějaké době, kdy se kurz koruny vůči cizí měně změnil. (Beránek, 2017)

2.2.4 Rozdíl mezi valutami a devizami

Devizy – jde o peníze v cizí měně na bankovním účtu. Téměř veškeré transakce z mezinárodního obchodu probíhají přes devizové účty.

Valuty – jde o peníze v cizí měně v hotovosti. Valuty se vedou ve valutových pokladnách. (Devizy, 2023)

2.2.5 Valutová pokladna

Důležité při účtování valut je stanovit ve vnitřním předpisu účetní jednotky, jakým kurzem bude přepočítávat valuty na českou korunu. (Chalupa et al., 2018)

Cizí měna v pokladně se dle ustanovení § 24 odst. 6 ZoÚ přepočítává:

- k okamžiku pohybu peněz, tedy příjem nebo výdej z pokladny,
- ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

Jsou 3 možnosti použití kurzu:

- ⇒ aktuální denní kurz vyhlášený ČNB,
- ⇒ kurz, za který byly valuty nakoupeny nebo prodány,
- ⇒ pevný kurz.

Může nastat i přepočet cizí měny, které ČNB nevyhlašuje kurz devizového trhu. Účetní jednotka může použít:

- kurz mezibankovního trhu pro tuto měnu k USD nebo EUR a kurz devizového trhu vyhlášený ČNB pro USD nebo EUR ke stejnému dni,
- poslední známý kurz vyhlášený nebo zveřejněný ČNB.

Při vedení valutové pokladny se souvztažně vede pokladní kniha v cizí měně. (Chalupa et al., 2018)

Při pohybech valut, které má účetní jednotka uložené v pokladně a tu má analyticky odlišenou od pokladny v českých korunách (účet 211.1 – Valutová pokladna), nebo které převádí mezi bankou a pokladnou prostřednictvím účtu 261 – Peníze na cestě, se přepočítává cizí měna k okamžiku příjmu nebo výdeje. Rozdíly, které vzniknou tímto přepočtem se účtují na účty 563 – Kurzová ztráta a 663 – Kurzový zisk. Dále dochází k přepočtu ke konci rozvahového období, kdy se zůstatek na účtu 211.1 – Valutová pokladna přepočte kurzem platným k 31.12. (Beránek, 2017)

Pokud účetní jednotka používá k přecenění roční pevný kurz, nic v průběhu účetního období nepřepočítává. Kurzové rozdíly z přecenění vzniknou až na konci účetního období při přepočtu závěrkovým kurzem. (Beránek, 2017)

2.2.6 Pohledávky a závazky

O pohledávkách nebo závazcích se účtuje zpravidla dvakrát. Jednou při vzniku, tedy přijetí nebo vystavení faktury a podruhé při jejich zániku, tedy zaplacením faktury. O pohledávce a závazku v cizí měně se účtuje i v okamžiku sestavování účetní závěrky, kdy potřebujeme ocenění kurzem ČNB platným k tomuto dni sestavení. V rámci účetní závěrky u nich vytváříme kurzové rozdíly někdy označované jako nerealizované. (Beránek, 2017)

2.2.7 Zahraniční obchod

Zahraničním obchodem se rozumí prodej nebo nákup zboží, výrobků nebo služeb, který se uskutečňuje přes hranice jednotlivých států nebo zemí. Předmětem zahraničního obchodu jsou služby, zboží, práva (autorská, licence atd..) a repase (obnova použitého zboží). Prostřednictvím zahraničního obchodu dochází ke kurzovým rozdílům.

Obchod EU se dělí na dvě části:

- obchod v rámci EU realizovaný mezi jednotlivými členskými státy EU, mezi kterými neexistují žádné bariéry omezující vzájemný obchod,
- obchod s nečlenskými zeměmi EU („třetími zeměmi“). Vnější obchod mezi státy EU a třetími zeměmi. (Svatoš, 2009)

Základem mezinárodního (synonymum pro zahraniční) obchodu je teorie absolutních a komparativních výhod.

- **Absolutní výhoda** – pokud jedna země vyrábí daný produkt efektivněji, tedy s nižšími náklady, než jiné země má absolutní výhodu u tohoto produktu a bude ho vyvážet.
- **Komparativní výhoda** – určuje strukturu mezinárodního obchodu a umožňuje obchod i mezi dvěma zeměmi, ze kterých jedna nemá absolutní výhodu u žádného produktu. Každá země se specializuje na ten produkt, který vyrábí relativně levněji a bude ho vyvážet. Druhý produkt bude dovážet, tedy ten u kterého má vyšší absolutní výhodu, nebo menší absolutní nevýhodu.

Mezinárodní finance zkoumají peněžní a kapitálové toky mezi domácí ekonomikou a zahraničím (makro pohled) a mezi domácími a zahraničními subjekty (mikro pohled). Většina transakcí uskutečněných mezi domácími a zahraničními subjekty, tedy mezi devizovými tuzemci a devizovými cizozemci, je spojena s přeměnou jedné měny do jiné. Důležitým trhem pro mezinárodní finance je devizový a valutový trh. Základní cenou na tomto trhu je měnový kurz. (Mandel & Durčáková, 2020)

2.3 Účtování kurzových rozdílů

2.3.1 Účtování kurzových rozdílů v průběhu roku

V průběhu roku se účtuje o kurzových rozdílech do finančních nákladů na účet 563 – Kurzové ztráty a výnosů a do výnosů na účet 663 – Kurzové zisky. Výše částky se odvíjí od rozdílu mezi kurzem, za který byly aktiva a pasiva (pohledávky, závazky, úvěry, cenné papíry, podíly a deriváty) v cizí měně oceněna v den uskutečnění účetního případu a kurzem platným ke dni úhrady nebo prodeje dle výpisu z běžného účtu. V takto určené výši se kurzové rozdíly zaznamenají souběžně na výsledkových účtech a na příslušných účtech majetku a závazků. (Ryneš, 2022)

V případě postupného vzniku závazku z úvěru nebo půjčky (například v rámci smluvního úvěrového rámce), kdy jsou následně spláceny závazky postupně, je možnost využití pro vyčíslení kurzových rozdílů metodou FIFO nebo vážený aritmetický průměr kurzů za období, kdy byly půjčka nebo úvěr poskytnuty. Účetní jednotka si přesný postup stanoví sama v rámci svého interního předpisu. (Ryneš, 2022)

Příklad: Nákup výrobního stroje z Německa za 10 000 EUR při kurzu 24,50 Kč/EUR.

Tabulka 1: Účtování nákupu dlouhodobého hmotného majetku ze zahraničí

Popis účetního případu	Částka (v Kč)	MD	DAL
1. FAP – pořízení výrobního stroje	245 000	042	321
2. VÚD – zařazení	245 000	022	042
3. VBÚ – úhrada FAP kurz 25,20 Kč/EUR	252 000	321	221
4. VÚD – kurzový rozdíl	7 000	563	321

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3.2 Účtování kurzových rozdílů při uzavírání účetních knih

Přepočet pohledávek, závazků, cenin, valutové pokladny a devizového účtu je nutný, dle § 4 odstavce 12 a § 24 odstavce 6 písmena b) ZoÚ na českou měnu k rozvahovému dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka, kurzem devizového trhu vyhlášeného ČNB k tomuto dni. (Ryneš, 2022)

Příklad: Zůstatky na majetkových a závazkových účtech ke dni 31.12.

211/1 – Valutová pokladna: 272 000 Kč (10 000 EUR, kurz 27,20 Kč)

221/1 – Bankovní účet v cizí měně: 650 400 Kč (24 000 EUR, kurz 27,1 Kč)

311/1 – Pohledávky v cizí měně: 121 000 Kč (5 000 EUR, kurz 24,20 Kč)

321/1 – Závazky v cizí měně: 48 400 Kč (2 000 EUR, kurz 24,2 Kč)

Přepočet ke dni účetní závěrky kurzem 28,40 Kč/EUR.

Tabulka 2: Účtování při účetní závěrce

Popis účetního případu	Částka (v Kč)	Rozdíl (v Kč)	MD	DAL
1. VÚD – valutová pokladna	284 000	12 000	211/1	663
2. VÚD – devizový účet	681 600	31 200	221/1	663
3. VÚD – pohledávky v cizí měně	142 000	21 000	311/1	663
4. VÚD – závazky v cizí měně	56 800	8 400	563	321/1

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3.3 Účtování kurzových rozdílů z cenných papírů

U kurzových rozdílů z cenných papírů, které jsou oceňované podle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., a vyhláškou č. 500/2002 reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, nedojde k samostatnému účtování, ale hodnota rozdílu je součástí ocenění reálnou hodnotou nebo ekvivalencí. Kurzové rozdíly není potřeba řešit, protože jsou zahrnuty ve zjištěné reálné hodnotě a ekvivalenci. (Ryneš, 2022)

Pokud majetkový cenný papír není oceněn reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, účtují se zjištěné kurzové rozdíly (snížení nebo zvýšení hodnoty) ke dni sestavení účetní závěrky na majetkové účty těchto cenných papírů: 061 – Podílové cenné papíry a podíly –

ovládaná nebo ovládající osoba, 062 – Podílové cenné papíry a podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem, 063 – Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly, 257 – Ostatní realizovatelné cenné papíry, souvztažně s účtem 414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků. (Ryneš, 2022)

U dluhových cenných papírů, které také jako majetkové cenné papíry nejsou oceňovány reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, se účtují změny na majetkových účtech 065 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti a 256 – Registrované dluhové cenné papíry se splatností do 1 roku držené do splatnosti souvztažně s účty 563 – Kurzové ztráty a 663 – Kurzové zisky. (Ryneš, 2022) & (Chalupa et al., 2018)

Kurzové rozdíly zjištěné z majetkových cenných papírů k obchodování na účtu 251 – Majetkové cenné papíry k obchodování se účtují souvztažně s účty 564 – Náklady z přecenění cenných papírů a 664 – Výnosy z přecenění cenných papírů. Také rozdíly zjištěné z dluhových cenných papírů k obchodování na účtu 253 se účtují souvztažně s účty 566 – Náklady z finančního majetku a 666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku. (Chalupa et al., 2018)

2.3.4 Účty časového rozlišení

Při přepočtu účtů časového rozlišení, které jsou vedené v cizí měně, v určitých případech vzniká kurzové riziko. Některé položky časového rozlišení jsou spojeny s reálným budoucím peněžním tokem a platí pro ně stejná pravidla jako pro pohledávky a závazky. Jedná se o účet 383 – Výdaje příštích období, kdy výdaj bude v budoucnu uhrazen a tím vzniká kurzové riziko a o účet 385 – Příjmy příštích období, kdy příjem nastane v příštím období opět s rizikem vzniku kurzového rozdílu. S ostatními účty časového rozlišení se kurzové riziko nepojí, protože platba již proběhla, a proto se zůstatek těchto účtů ke dni účetní závěrky nepřepočítává. (Ryneš, 2022)

2.3.5 Opravné položky

Přepočet opravných položek majetku v cizí měně k jakémukoliv aktivu je korekcí jeho hodnoty. Pokud je tato hodnota vyjádřena v cizí měně a mění se v závislosti na změně kurzu, tak se ve spojitosti s příslušným aktivem mění také opravná položka v cizí měně. V závislosti na § 4 odstavci 12 zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., mají účetní jednotky povinnost vést účetnictví u opravných položek k aktivům jak v české, tak cizí měně. (Ryneš, 2022)

2.3.6 Pracovní cesta

Podle § 42 zákoníku práce č. 262/2006 Sb., se pracovní cestou rozumí časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané pracoviště. Zahraniční pracovní cestou, při které dochází ke vzniku kurzových rozdílů se dle § 154 zákoníku práce rozumí cesta konaná mimo území České republiky. Ke vzniku kurzových rozdílů dochází především při proplácení cestovních náhrad zaměstnancům. Zaměstnanec může být vyslán na pracovní cestu s vyplacenou zálohou anebo bez ní. Od tohoto se odvíjí odlišné účtování úhrady cestovních náhrad. (Beránek, 2017)

a) Účtování pracovní cesty s vyplacenou zálohou

Tabulka 3: Účtování pracovní cesty s vyplacenou zálohou

Účetní případ	Text	Částka (v Kč)	MD	DAL
1.	VPD - Vyplacená záloha zaměstnanci na zahraniční služební cestu z valutové pokladny: 510 EUR (kurz 25,30 Kč/EUR)	12 903	335	211/1
2.	VÚD - Vyúčtování pracovní cesty (kurz 24,80 Kč/EUR)			
a)	Náklady dle cestovního dokladu 590 EUR	14 632	512	335
b)	Zúčtování se zaměstnancem v cizí měně (doplatek)	1 984	335	211/1
c)	Zúčtování kurzového rozdílu	255	563	335

Zdroj: Vlastní zpracování

b) Účtování pracovní cesty s nevyplacenou zálohou

Nárok na cestovní náhradu vyúčtovaný zaměstnancem činil 300 EUR. Kurz ČNB platný k prvnímu dni pracovní cesty činil 24,50 Kč/EUR, pevný kurz používaný zaměstnavatelem pro přepočítání kurzových rozdílů činil 25,10 Kč/EUR.

Tabulka 4: Účtování pracovní cesty s nevyplacenou zálohou

Účetní případ	Text	Částka EUR	Kurz	Částka (v Kč)	MD	DAL
1.	VÚD - Vyúčtování pracovní cesty	300	25,10	7 530	512	333
2.	VPD - Proplácení cestovních náhrad	300	24,50	7 350	333	211
3.	VÚD - Kurzový rozdíl			180	333	663

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4 Přístup IFRS/IAS

IFRS (International Financial Reporting Standards) neboli Mezinárodní standardy účetního výkaznictví se skládají z IFRS a IAS (International Accounting Standards) neboli Mezinárodní účetní standardy, které jsou původními standardy a jsou postupně nahrazeny standardy IFRS. Standardy jsou vydávány Radou pro mezinárodní účetní standardy. (Švecová, 2020)

IAS jsou standardy, které se vydávaly od roku 1973 do roku 2001. Bylo jich vydáno celkem 41. Po roce 2001 jakýkoliv vydaný standard je pod zkratkou IFRS. Do dnešního dne bylo vydáno 16 IFRS a IAS, které nejsou zastaralé se stále využívají. Pokud existují v IFRS rozpory s IAS mělo by se postupovat podle IFRS. Do dnešního dne je v platnosti 25 IAS a 16 IFRS. (Dvořáková, 2017) & (Přehled platných mezinárodních účetních standardů a interpretací schválených v EU, 2022)

Využití IFRS je důležité pro mezinárodní srovnání účetních výkazů.

České obchodní společnosti jsou povinné vést účetnictví podle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., vyhlášky č. 500/2002 Sb. a českých účetních standardů. Výjimkou jsou obchodní společnosti, které jsou emitenty cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v některém z členských států EU. Ti používají pro vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky IFRS. Společnosti, které se mohou rozhodnout pro vedení účetnictví dle IFRS, jsou takové, které jsou dceřinými a přidruženými ke společnosti, která sestavuje konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS. (Švecová, 2020)

2.4.1 IAS 21 – Dopady změn směnných kurzů cizích měn

Standard se zabývá tím, jakým způsobem by měly být znázorněny transakce uskutečněné v cizí měně a zůstatky, které s nimi souvisí. (Šrámková & Křivánková, 2017)

Cílem standardu IAS 21 je celková úprava kurzových rozdílů, účetního zaznamenání a vykazování způsobem, který zajistí co nejmenší zkreslení obsahu účetní závěrky, především vykázaného výsledku hospodaření, kurzovými rozdíly. Výchozím prostředkem ke splnění tohoto cíle je správně zvolená funkční měna. (Dvořáková, 2017)

Důvody vzniku kurzových rozdílů:

- transakce v cizích měnách,
- provozovny, dceřiné společnosti a podobné aktivity umístěné v zahraničí,

- převod účetní závěrky do měny vykazování.

Standard se zabývá okruhy otázek spojených s touto problematikou:

- volba funkční měny a problematika účetnictví vedeného v jiné než funkční měně,
- převod účetní závěrky do jiné měny vykazování,
- kurzy využívané při převodu měn,
- dopad vzniklých kurzových rozdílů.

Přínosem standardu je pro účetní jednotky možnost volby funkční měny pro zobrazení jednotlivých účetních transakcí. Měna nemusí být stejná jako oficiální měna státu, ve kterém účetní jednotka podniká. Užívání měny státu, kde účetní jednotka podniká, nemusí být pro účetní jednotky vhodné z důvodu převažujících zahraničních transakcí. Jakýkoliv převod z jedné měny do druhé způsobuje v účetních transakcích jistou míru zkreslenosti a zvyšuje obtížnost účtování. Volba funkční měny, kterou standard vyžaduje a vystihuje převažující charakter transakcí, je významným přínosem. (Dvořáková, 2017)

V určitých případech je potřeba účetní závěrku sestavit v měně, která je odlišná od funkční měny a ta se nazývá měnou vykazovací. Využívá se v případech, kdy je sestavována účetní závěrka za podniky ve skupině, které podnikají v různých zemích a využívají odlišné funkční měny. (Dvořáková, 2017)

Základní definice dle standardu:

- závěrkový kurz – okamžitý směnný kurz k rozvahovému dni,
- směnný kurz – směnný poměr dvou měn,
- okamžitý směnný kurz – aktuální kurz k datu uskutečnění účetní transakce,
- kurzový rozdíl – rozdíl, který je výsledkem převodu určitého počtu jednotek jedné měny do jiné měny při různých směnných kurzech,
- cizí měna – jiná než funkční měna účetní jednotky,
- peněžní položky – jsou drženy jednotky měny, aktiva a závazky, které mají být přijaty nebo zaplacený v pevném počtu jednotek měny,
- měna vykazování – měna, ve které účetní jednotka sestavuje a zveřejňuje účetní závěrku,
- funkční měna – měna primárního ekonomického prostředí, ve kterém účetní jednotka vyvíjí svoji činnost. (Dvořáková, 2017) & (IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates, 2023)

2.4.2 Volba funkční měny

Funkční měna by měla reflektovat základní ekonomické prostředí, ve kterém účetní jednotka vyvíjí svoji činnost. Ne vždy jde přesně určit, jaká měna by měla být měnou funkční, například pokud účetní jednotka působí ve více zemích kde má zahraniční provozovny. (Šrámková & Křivánková, 2017)

Standard obsahuje návod ke správnému stanovení funkční měny. Pro účetní jednotku se bude jednat o měnu hlavního ekonomického prostředí, ve kterém působí. Při stanovení této měny by mělo být bráno v potaz:

- jaká měna má největší vliv na tržby,
- jaká měna vytváří významné konkurenční prostředí pro účetní jednotku a má vliv na prodejní ceny,
- jaká měna má vliv na mzdové náklady, materiálové náklady a ostatní náklady, které účetní jednotka musí vynaložit při výrobě, prodeji nebo poskytnutí služeb,
- v jaké měně jsou vytvářeny peněžní toky z finanční činnosti. (Šrámková & Křivánková, 2017) & (IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates, 2023)

2.4.3 Kurzové rozdíly v průběhu roku a jejich převod na funkční měnu

Účtování kurzových rozdílů je nutné rozlišit na účtování kurzových rozdílů v průběhu účetního období a na konci roku. Účetní operace jsou vyjádřeny, nebo vyžadují vypořádání v cizí měně. Může se jednat o:

- obchodní transakce, kdy účetní jednotka nakupuje nebo prodává zboží, výrobky nebo služby a jejich hodnota je vyjádřena v měně cizí,
- splatné pohledávky a závazky v cizí měně.

Pro převod účetní operace vyjádřené v cizí měně na měnu funkční se použije spotový směnný kurz – kurz platný ke dni uskutečnění transakce – mezi funkční a cizí měnou. Datum uskutečnění je den, kdy dojde v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví poprvé ke splnění podmínek pro zaúčtování (například den, kdy pohledávka splní definici aktiva). Standard umožňuje používání průměrných týdenních nebo měsíčních kurzů pro všechny transakce v cizí měně uskutečněné v daném časovém období.

Podmínkou je, aby kurzy byly relativně ustálené. Využití průměrného kurzu není vhodné v případě významného kolísání kurzů. (Dvořáková, 2017)

2.4.4 Vykazování peněžních a nepeněžních položek ve funkční měně k rozvahovému dni

V případě určení účetní hodnoty jakékoli položky se postupuje v souladu s ostatními standardy a pro převod na funkční měnu se musí postupovat následovně:

- peněžní položky – držené peníze, aktiva nebo závazky, které budou přijaty nebo uhrazeny fixními peněžními částkami nebo je možné jejich stanovení (pohledávky z obchodního styku, závazky z obchodního styku, úvěry). Tyto položky jsou přepočteny ke dni účetní závěrky pomocí závěrkového kurzu, protože se s nimi pojí měnové riziko. V budoucnu nastane příjem nebo výdej cizí měny. Poskytnuté zálohy v cizí měně u kterých dojde jenom k následnému dodání zboží nebo služeb, se nepřepočítávají. U těchto položek kurzové riziko již neexistuje;
- nepeněžní položky – položky, za které účetní jednotka neinkasuje fixní peněžní částky. Například dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, zálohy za zboží, služby a zásoby. Pokud jsou nepeněžní položky oceněny v historických cenách v cizí měně, převádějí se pomocí směnného kurzu platného v době uskutečnění transakce. (Dvořáková, 2017) & (Šrámková & Křivánková, 2017)

2.4.5 Vykazování ve funkční měně, pokud není využita pro běžné účtování

Standardem není požadováno používání funkční měny pro účetní operace během účetního období. To znamená, že účetní jednotka může vést účetní knihy v měně svého státu a před sestavením účetní závěrky převést jednotlivé položky účetních výkazů do funkční měny. (Dvořáková, 2017)

Základní východiska dána standardem pro použití kurzů k rozvahovému dni:

- aktuálním – závěrkovým kurzem dojde k přepočtu peněžních položek,
- nepeněžní položky, které jsou oceněny v historických cenách se přepočtou kurzem funkční měny platným v den jejich nabytí,
- nepeněžní položky oceněny fair value se přepočtou kurzem ke dni jejich přecenění. (IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates, 2023)

2.4.6 Vykazování kurzových rozdílů

Standardem je požadováno vypořádání kurzových rozdílů, které mají dopad na výsledek hospodaření, především u peněžních položek. Kurzové zisky nebo ztráty se zahrnují mezi gains (při výsledném kurzovém zisku) anebo losses (při výsledných kurzových ztrátách). Výsledek hospodaření je ovlivněn kurzovými rozdíly z peněžních položek v obdobích, kdy dochází k vyrovnání odpovídajících transakcí v průběhu účetního období i v případě jejich zúčtování k bilančnímu dni.

Účtování kurzových zisků a ztrát u nepeněžních položek je regulováno prostřednictvím zachycení ostatních zisků a ztrát (gains/losses), které s těmito položkami souvisejí. V případě účtování zisku nebo ztráty do vlastního kapitálu se všechny související složky zaúčtují též do vlastního kapitálu (například při přecenění dlouhodobých aktiv k používání fair value). V případě účtování zisků nebo ztrát z nepeněžní položky do výsledovky, všechny složky se účtují též do výsledovky. (Dvořáková, 2017)

2.5 Připravované změny zákona o účetnictví

Stávající znění zákona o účetnictví stanovuje povinnost účetních jednotek vést účetnictví v peněžních jednotkách české měny. U vymezených položek je povinnost použít současně i cizí měnu (§ 4 odst. 12 zákona o účetnictví). Z toho vyplývá, že povinností účetní jednotky je veškeré transakce uskutečněné v cizí měně převádět na českou měnu, což způsobuje vznik kurzových rozdílů, komplikované řízení kurzového rizika a peněžních toků v cizí měně. Tato právní úprava byla přijata před vstupem České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie, a proto již nemusí plně odpovídat požadavkům dnešních ekonomických trendů.

Důvodem změny ZoÚ je vývoj účetnictví. Účetní věda reaguje na tento vývoj, což by se mělo zobrazit na právních předpisech upravujících účetnictví. Pokud má Česká republika zaručit srovnatelné informace vykazované účetními jednotkami, musí být schopna se přizpůsobovat mezinárodním trendům. Stále většího významu dosahují mezinárodní standardy finančního výkaznictví (IFRS), které zohledňují mezinárodní trendy a ekonomický vývoj.

Kurzové rozdíly ovlivňuje změna zavedení měny účetnictví. Důvodem je účast České republiky na vnitřním trhu EU i celkové globalizaci trhu. Navrhovaná právní úprava umožňuje účetním jednotkám, s výjimkou účetních jednotek veřejného sektoru, využití

jiné než české měny pro vedení účetnictví. Z tohoto důvodu je zaveden navrhovanou úpravou institut takzvané funkční měny, jehož předlohou je Mezinárodní účetní standard 21. Pro účely nového zákona byl IAS 21 v některých ohledech pozměňován. Především použití funkční měny je bráno jako právo, nikoliv povinnost oproti IAS 21. Používání cizí měny bude umožněno účetním jednotkám, pokud bude cizí měna současně jejich funkční měnou. Tedy měnou, ve které daná účetní jednotka uskutečňuje převážnou část transakcí. Poskytnutí možnosti použití měny, ve které účetní jednotky provádí svou činnost a většinu transakcí, podporuje zvýšení efektivity vedení účetnictví po praktické stránce, kdy dojde k poklesu počtu přepočtů a z nich vzniklých kurzových rozdílů. Takovéto snížení kurzového rizika má příznivý účinek na věrné a poctivé zobrazení finanční situace a finanční výkonnosti podávané účetní závěrkou. Právní úprava nestanovuje omezení co se týče druhu cizí měny a pro vedení účetnictví bude možno využít libovolnou měnu. Z pohledu ekonomického prostředí, ve kterém se české účetní jednotky pohybují se předpokládá nejširší použití eura. Z důvodu efektivity použití cizí měny je společně s návrhem zákona o účetnictví předpokládána změna zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Na základě změny tohoto zákona bude účetním jednotkám, které jsou právnickými osobami a využívají cizí měnu, dána možnost používat cizí měnu ve stanoveném rozsahu i pro účely daní z příjmů. Navrhovaná účinnost nového zákona je k 1. lednu 2024. (Meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona o účetnictví, 2022)

2.6 Vývoj pohybu kurzů

Měnový kurz představuje vedle úrokové míry cenu, která má zásadní vliv na rozhodování širokého spektra ekonomických subjektů. Oproti cenám jednotlivých komodit, které ovlivňují pouze malou skupinu subjektů, měnový kurz ovlivňuje efektivitu většiny obchodních a kapitálových operací v otevřené ekonomice, přímo nebo nepřímo. Změna kurzu může mít významný dopad na majetek jednotlivých subjektů, zejména vzhledem k jeho držení v zahraničních měnách. Z těchto důvodů se jedná o velmi sledovanou ekonomickou veličinu, která zajímá výrobní firmy, institucionální investory i běžné domácnosti. (Revenda et al., 2015)

2.6.1 Devizové intervence

Některé země uplatňují měnovou politiku, která zahrnuje intervence na trhu s cílem ovlivnit kurz své měny. Tyto intervence mají za úkol udržet stabilní kurz měny a zabránit vlivu

tržních sil na vývoj kurzu. Měnový kurz se totiž považuje za významný faktor ovlivňující hospodářský vývoj země, a proto je často řízen centrální bankou a vládou.

Zásahy mají charakter:

- přímých intervencí: přímo je ovlivněn kurz za pomoci prodeje a nákupu deviz na devizovém trhu, tedy na vrub nebo ve prospěch devizových rezerv,
- nepřímých intervencí: nepřímo působí na cenu deviz pomocí úrokové, daňové, celní a dotační politiky.

Centrální banky obvykle uskutečňují přímé zásahy na devizových trzích, při nichž vyměňují svou měnu za devizy a současně mění své devizové rezervy. Hlavním záměrem těchto zásahů je zabránit nadměrné nestabilitě měnového kurzu a vytvořit stabilnější hospodářské prostředí. Někdy jsou tyto zásahy použity k umělému udržování silné nebo slabé měny. Vedle přímých zásahů mohou centrální banky ovlivnit cenu deviz nepřímo, například omezením celkové poptávky pomocí zvyšování úrokových sazeb, snižováním vládních výdajů na dovoz zahraničního zboží nebo zvyšováním dovozních cel.

Devizové intervence mohou být:

- fakultativní: centrální banka intervenuje příležitostně podle vlastního uvážení,
- obligatorní (povinné): striktně vázané na povolené rozpětí pohybu kurzu.

(Mandel & Durčáková, 2020)

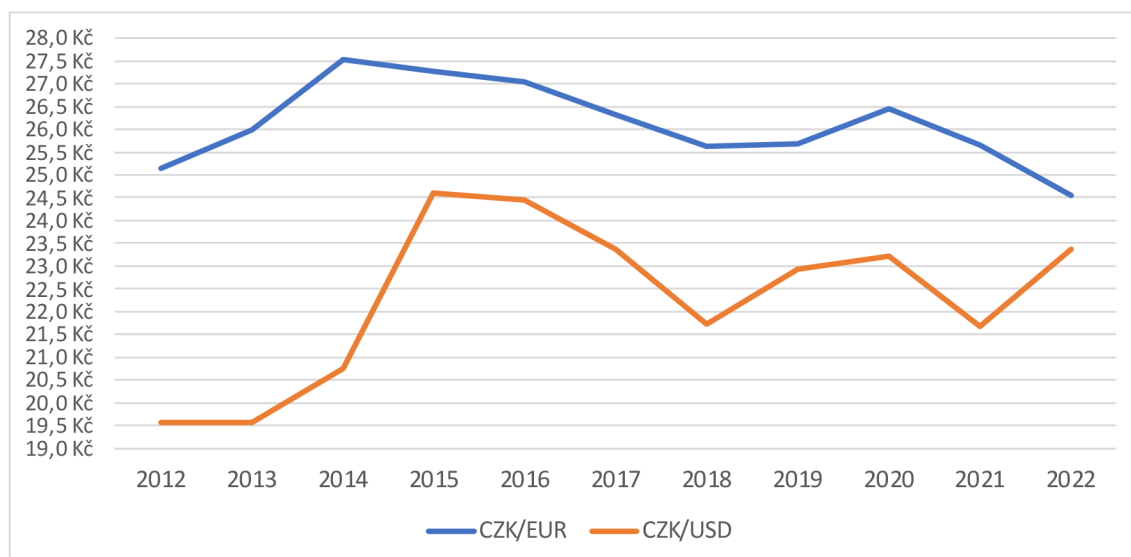
2.6.2 Vývoj kurzu EUR a USD vůči koruně za desetiletí

Vývoj kurzů v mnou sledovaném období ovlivnilo hned několik událostí. Doznívající světová ekonomická krize, devizové intervence České národní banky, které trvaly od roku 2013–2017, dále v roce 2020 světová pandemie COVID – 19 a následně v roce 2022 válka na Ukrajině. To vše ovlivnilo kolísání kurzů světových měn a dopad na ekonomické situace podniků.

Mnoho centrálních bank po celém světě bylo donuceno světovou finanční a ekonomickou krizí začít využívat nestandardní nástroje měnové politiky. ČNB tlumila dopady finanční a následně dluhové krize standardními nástroji, tedy snížením úrokových sazeb. Bankovní rada v listopadu 2012 rozhodla využívat měnový kurz jako nástroj uvolňování měnových podmínek. Oslabení koruny je nástrojem ke zvýšení dovozních cen, a tím i domácí cenové hladiny. Menší měrou oslabení kurzu podporuje domácí ekonomickou aktivitu. Díky nárůstu dovozních cen je na místě očekávat sníženou koupěschopnost

domácností, ale jejich poptávka může být ve vyšším rozsahu přesunuta k domácímu zboží a službám. Vyšší kurz podporuje vývoz českých firem, ziskovost podniků a tím následovanou ochotu k investicím. K nárůstu mezd, zaměstnanosti a následné zvýšení kupní síly domácností, by přispělo oživení výroby. (Používání měnového kurzu jako nástroje k uvolňování měnových podmínek, 2013)

Graf 1: Vývoj kurzů EUR a USD za desetiletí

Zdroj: Vlastní zpracování; (Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - EUR, 2023) & (Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - USD, 2023)

Intervence ČNB byly rozhodujícím faktorem pro apreciaci kurzu české koruny v listopadu 2013. Centrální banka počátkem listopadu zvýšila kurz koruny vůči euru z 25,785 Kč/EUR na 26,85 Kč/EUR s úmyslem držet kurz kolem hladiny 27 Kč/EUR se záměrem dosažení inflačního cíle 2 %. Později upřesnila, že bude bránit poklesu koruny pod 27 Kč/EUR. Tento zásah ovlivnil i pohyb kurzu české koruny vůči americkému dolaru. Koruna oslabilo z 19,076 Kč/USD na 20,88 Kč/USD. Vývoj koruny vůči dolaru byl proměnlivější než vůči euru. Kurz několikrát v průběhu roku měnil svůj trend.

V letech 2014–2016 se ČNB stále držela závazku kurzu 27 Kč/EUR. Koruna vůči euru se pohybovala mezi hodnotami 27 – 28,410 Kč/EUR, kdy tohoto maxima dosáhla v lednu 2015, jednalo se o nejslabší kurz od roku 2009. Kurz Kč/USD neustále oslabilo a v roce 2015 dosáhl svého maxima 25,963 Kč/USD. Poté došlo k výraznějšímu posílení koruny vůči dolaru.

ČNB k 6. dubnu 2017 ukončila platnost kurzového závazku. Ve zbylé části roku měl kurz koruny vůči euru možnost volného pohybu. Až na konci roku koruna posílila na

25,540 Kč/EUR. Koruna posílila také vůči americkému dolaru. Koruna koncem roku appreciovala na 21,291 Kč/USD.

Roky 2018 a 2019 přinesly oslabení koruny vůči euru, kdy se hodnota dostala nad 26 Kč/EUR a koruna vůči dolaru kolísavě oslabovala a oslabila nad hladinu 23 Kč/USD.

Rok 2020 přinesl výrazné oslabení koruny z důvodu vypuknutí pandemie COVID – 19 a nejistotě ohledně dalšího vývoje. Mezi únorem a březnem se koruna propadla o více než 12 % na 27,810 Kč/EUR. Koruna vůči dolaru kopírovala vývoj kurzu s eurem. V prvních dnech pandemie koruna oslabila o více než 15 %, kurz byl ve výši 25,648 Kč/USD. Kolísání trvalo až do konce května, kdy koruna začala opět posilovat.

Rok 2021 přinesl stálé posilování koruny i přes trvající pandemii koronaviru.

Rok 2022 a směnné kurzy byly ovlivněny ruskou agresí na Ukrajině. Kurzy byly ovlivněny hlavně situací na trzích s plynem a ropou. Dolar od února do září posílil vůči koruně a dosáhl 25,565 Kč/USD. Kurz koruny vůči euru se od května výrazněji neměnil. Jednou z hlavních příčin byly devizové intervence ČNB, které bránily oslabení koruny a kurz osciloval kolem 24,3 Kč/EUR. (Analytické materiály, 2023)

3. Metodika

Na základě poznatků dosažených v teoretické části této práce bude zpracována praktická část. Zkoumaným objektem na kterém budou aplikována teoretická východiska je AZ, a.s. Podklady pro praktickou část budou získány z interních zdrojů podniku po komunikaci s pověřeným pracovníkem, výročních zpráv, ale také z webových stránek společnosti.

První část bude obsahovat představení vybraného podniku, jeho struktury a předmětu podnikání. Dále zde budou uvedeny informace o pobočkách podniku, vzniku, historii a vývoji.

Druhá část práce se bude věnovat analýze podniku ve zkoumaných letech 2019 – 2021. Budou zde uvedeny informace o závazcích a výnosech společnosti, dodavatelích, odběratelích, kurzových rozdílech společnosti v jednotlivých letech a bude zde analyzován vývoj měnových kurzů měn, se kterými společnost nejvíce obchoduje.

Třetí část se bude nejdříve zabývat modelovým vyobrazením závazků a pohledávek společnosti za použití denního, pevného měsíčního, pevného čtvrtletního a pevného ročního kurzu. Následně dojde k analýze vhodnosti použití jednotlivých kurzů na základě úhrad splatných pohledávek a závazků v jednotlivých letech. Pro účely provedení této analýzy bude potřeba nejdříve vypočítat hodnoty úhrad jednotlivých faktur dle data zaplacení, dále pomocí jednotlivých druhů kurzů přepočítat hodnoty faktur vystavených a přijatých a poté vypočítat kurzový rozdíl mezi přijetím/vystavením a úhradou faktury.

Čtvrtá část se bude věnovat možnému zajištění proti kurzovému riziku pomocí finančních derivátů. Bude navržen vhodný druh finančního derivátu, který by splňoval požadavky analyzované společnosti.

Pátá část se bude zabývat potenciální možností zavedení funkční měny pro společnost. Bude stanovena funkční měna, ve které účetní jednotka provádí nejvíce cizoměnových transakcí. Zvolená měna bude aplikována opět na úhrady splatných pohledávek a závazků, kde dojde k přepočtení pouze faktur přijatých a vystavených v jiných měnách než je stanovená měna funkční. Faktury budou přepočteny kurzem USD/EUR a PLN/EUR za pomoci převodníku měn na stránkách www.kurzy.cz. Výstupem této analýzy bude zhodnocení výhodnosti využití funkční měny z pohledu náročnosti přepočtů v průběhu roku a také velikosti kurzových rozdílů oproti účtování v české měně.

Šestá část praktické části se bude věnovat vytvoření vnitropodnikové směrnice pro přepočet a účtování kurzových rozdílů, kterou účetní jednotka nemá doposud stanovenou.

Závěr praktické části se bude zabývat doporučením volby vhodného měnového kurzu, navržením určitého druhu měnového forwardu pro zajištění proti kurzovému riziku a doporučení potenciálního využití funkční měny v budoucnu. Bude zde navrženo vše, pro možné snížení kurzového rizika.

4. Praktická část

4.1 Představení společnosti

V této kapitole jsou uvedeny informace o podniku, který jsem si vybrala pro zpracování mé bakalářské práce. Z důvodu přání vedení společnosti zde není uveden název společnosti, tudíž budu společnost nazývat AZ, a.s. Dále nejsou uvedena jména obchodních partnerů. Ostatní skutečnosti jsou pravdivé.

Společnost AZ, a.s. byla založena roku 2003 se základním kapitálem 2 000 000 Kč. Centrála společnosti sídlí v Jihočeském kraji. Společnost v průběhu let vybudovala 28 poboček po celé České republice a v roce 2010 postavila první showroom na Slovensku, kde je do dnešního dne 11 poboček společnosti realizovaných prostřednictvím spřízněné společnosti. Společnost chce do budoucna inovovat obchodní koncept prodejen a modernizovat zákaznický přístup. Předmětem podnikání je prodej, obchod a služby v oblasti koupelen, kuchyní a jejich příslušenstvím.

4.1.1 Účetní zásady

Společnost AZ, a.s. jako všechny obchodní společnosti v České republice je vedena v souladu s účetními předpisy a řídí se obecnými účetními zásadami. Účetním obdobím je kalendářní rok. Účetní jednotka dle § 20 zákona o účetnictví je povinna mít účetní závěrku ověřenou nezávislým auditorem. Zpráva nezávislého auditora je obsažena ve výroční zprávě spolu s účetní závěrkou v plném rozsahu.

4.1.2 Přepočty cizích měn

Společnost využívá pro přepočet transakcí v cizí měně denní kurz ČNB. V průběhu roku se účtuje pouze o realizovaných kurzových ziscích a ztrátách. Aktiva a pasiva v cizí měně jsou přepočítávána k rozvahovému dni dle kurzu devizového trhu vyhlášeného ČNB. Ne-realizované kurzové zisky a ztráty jsou zachyceny ve výsledku hospodaření. Pro přepočet cizích měn nemá společnost vytvořenu vnitropodnikovou směrnici, která by upravovala postupy přepočtů. Vytvoření směrnice bude jedna z částí mé praktické práce. Dále společnost uvažuje o změně kurzu k přepočtu aktiv a pasiv. Z tohoto důvodu provedu v části této práce analýzu rozdílů při aplikaci různých druhů kurzů a navrhnou použití určitého druhu.

4.1.3 Účetní software

Společnost využívá pro vedení účetnictví podnikový informační systém SAP, který je určen pro malé a střední podniky. Výhodou tohoto systému je moderní provedení a souhrn všech informací o společnosti pro účely managementu na jednom místě. Účetní jednotka je se systémem velmi spokojená i z důvodu, že umožňuje napojení na devizové účty vedené u ČSOB, a.s. Výpisy z účtů se automaticky převedou do systému a ekonomický úsek je následně účtuje dle spárovaných plateb.

4.2 Analýza společnosti v letech 2019–2021

Výnosy podniku měly ve sledovaných letech rostoucí trend. Nic na tom nezměnil ani celosvětový problém pandemie a výnosy společnosti v roce 2020 vzrostly o 3,05 % oproti roku 2019. Velkou zásluhu na tomto růstu měla schopnost podniku rychle se orientovat na online prostředí, které v tuto nelehkou dobu bylo jediným řešením. I rok 2021 nadále pokračoval v trendu růstu výnosů z běžné činnosti. Je zřejmé, že nárůst v jednotlivých letech nebyl tak významný právě z důvodu zdrženlivosti jak českých, tak zahraničních odběratelů a různým proticovidovým opatřením, které brzdily normální provoz společnosti.

Tabulka 5: Pohledávky společnosti 2019 - 2021

Pohledávky (v tis.Kč)				
Rok	Tuzemsko	Zahraníčí	Celkové	Podíl zahraničních pohledávek na celkových (v %)
2019	1 986 120	561 978	2 548 098	22,05
2020	1 863 703	762 189	2 625 892	29,03
2021	1 744 352	970 753	2 715 105	35,75

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Je možné sledovat i rostoucí podíl výnosů ze zahraničí napříč sledovanými roky. Podíl zahraničních výnosů na celkových vzrostl v roce 2020 o 6,97 % oproti roku 2019 a tvořil celkem 29,03 %. I rok 2021 přinesl nárůst v podílu zahraničních výnosů o 6,73 % oproti roku 2020. Za sledované období vzrostl podíl zahraničních výnosů na celkových o 13,70 %.

Společnost pro svou interní analýzu dělí výnosy na tuzemské, účet 60x/000 a zahraniční 60x/100. Zahraniční výnosy již nedělí na země v EU a mimo EU což neumožňuje přesnou evidenci výnosů ze zahraničí.

Tabulka 6: Pohledávky v cizích měnách 2019 - 2021

Pohledávka v měně						
EUR			USD		HUF	
Rok	Počet	Částka v EUR	Počet	Částka v USD	Počet	Částka v HUF
2019	5 059	22 009 129	7	250 340	1	350 520
2020	4 986	28 273 311	45	831 492		
2021	8 235	37 191 647	39	1 525 660		

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z této tabulky je zřejmá změna počtu faktur vystavených do zahraničí. Rok 2020 přinesl mírný pokles vývozu do zemí EU a naopak vzrůst mimo EU oproti roku 2019. Rok 2021 zaznamenal růst vydaných faktur do zemí EU oproti roku 2020 až o 60,5 %.

Závazky společnosti z nákupu zboží, výrobků a služeb ve sledovaných letech rostly z důvodu zvýšené poptávky po výrobcích, službách a zboží společnosti. Z tabulky níže je patrné, že závazky ze zahraničí skokově vzrostly mezi rokem 2019 a 2021. Významným důvodem je převažující dovoz zboží a výrobků ze zahraničí. Společnost také v roce 2019 rozšířila svůj sortiment o nabídku dveří a podlah, které importuje výhradně ze zahraničí.

Tabulka 7: Závazky společnosti 2019 - 2021

Závazky (v tis.Kč)				
Rok	Tuzemsko	Zahraníčí	Celkové	Podíl zahraničních závazků na celkových (v %)
2019	1 207 203	1 107 880	2 315 083	47,85
2020	1 085 811	1 341 411	2 427 222	55,27
2021	721 554	1 827 106	2 548 660	71,69

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Je zřejmé, že dovoz společnosti se v jednotlivých letech mírně zvyšuje. V roce 2021 je viditelný 72 % podíl zahraničních závazků společnosti, který se oproti předchozímu roku zvýšil o 16 %. V průběhu analyzovaných let se podíl zahraničních závazků zvýšil o 24 %, tudíž je patrná snaha účetní jednotky dovážet ze zahraničí. Hlavním důvodem dovozu je četnější výběr výrobků, zboží a materiálu než v tuzemsku. Společnost v tuzemsku nakupuje výrobky a zboží v posledních dvou letech minimálně. Lze předpokládat, že v dalších letech se společnost bude držet rostoucího trendu dovozu ze zahraničí.

Tabulka 8: Závazky v cizích měnách 2019 - 2021

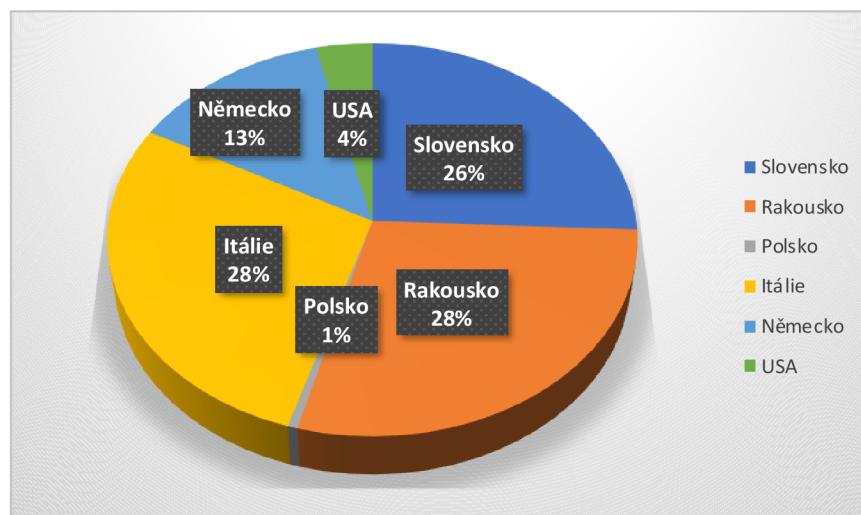
Rok	EUR		USD		HUF		PLN	
	Počet	Částka v EUR	Počet	Částka v USD	Počet	Částka v HUF	Počet	Částka v PLN
2019	10 222	33 010 845	490	11 127 799	3	834 390	62	1 005 978
2020	10 374	40 064 518	470	12 262 958	-	-	71	500 402
2021	12 228	57 190 942	545	16 543 810	1	147 000	89	492 275

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

V této tabulce je patrný rostoucí trend počtu faktur přijatých v cizí měně napříč sledovanými roky. Závazky v měně EUR, USD a PLN jsou pro společnost nejčastější. Největší nárůst je viditelný v roce 2021, kdy bylo přijato o 1 854 více faktur v EUR než předchozí rok. V ostatních významných měnách jsou přírůstky v řádech desítek faktur.

Odběratelé a dodavatelé společnosti

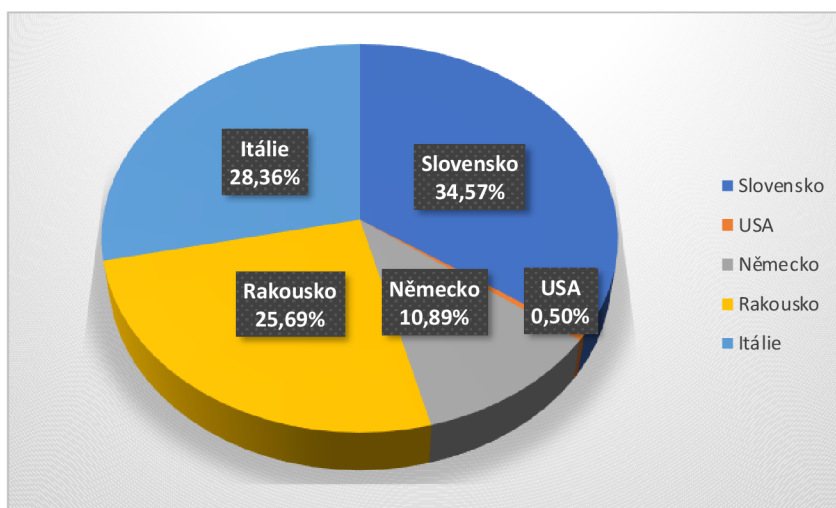
Největšími dodavateli společnosti jsou Itálie a Rakousko, dále následuje Slovensko a Německo. Níže na grafu je viditelné grafické rozdělení dle poměru k celkovému zahraničnímu dovozu.

Graf 2: % podíl zahraničních dodavatelů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Největším odběratelem společnosti je Slovensko následované Itálií a Rakouskem. Nejpočetnější zastoupení z řad odběratelů mají velkoobchodníci, kteří dále přepravují nakoupené zboží a výrobky ve svých zemích.

Graf 3: % podíl zahraničních odběratelů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Grafické znázornění zahraničních odběratelů dle zemí poskytuje informaci o procentním zastoupení na celkových zahraničních pohledávkách.

Kurzové rozdíly společnosti

Kurzové rozdíly ovlivňují výsledek hospodaření účetní jednotky obchodující se zahraničím. Kurzové zisky, které účetní jednotka účtuje na účet 663/000 – Kurzový zisk, jsou jednou ze složek finančních výnosů, které vstupují do základu daně a tím ho zvyšují. Opačně je tomu u kurzových ztrát, které účetní jednotka účtuje na účet 563/000 – Kurzová ztráta, jsou součástí finančních nákladů a snižují základ pro vypočtení daně.

Tabulka 9: Kurzové rozdíly společnosti

Rok	2019		2020		2021	
Měsíc	Kurzová ztráta (v tis. Kč)	Kurzový zisk (v tis. Kč)	Kurzová ztráta (v tis. Kč)	Kurzový zisk (v tis. Kč)	Kurzová ztráta (v tis. Kč)	Kurzový zisk (v tis. Kč)
Leden	659	393	571	226	643	298
Únor	427	554	1 230	894	1 272	646
Březen	643	679	3 968	3 704	938	2 091
Duben	406	350	1 992	4 563	1 295	1 322
Květen	438	787	637	5 049	3 019	1 086
Červen	1 110	951	1 480	3 763	2 183	747
Červenec	904	389	4 415	1 372	1 012	1 271
Srpen	777	1 367	5 343	900	1 172	937
Září	276	1 369	1 933	1 353	1 042	855
Říjen	688	727	1 494	2 918	842	1 385
Listopad	870	345	2 413	2 836	1 088	2 951
Prosinec	3 976	681	9 262	2 502	8 593	4 160
Celkem	11 174	8 592	34 738	30 080	23 099	17 749

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

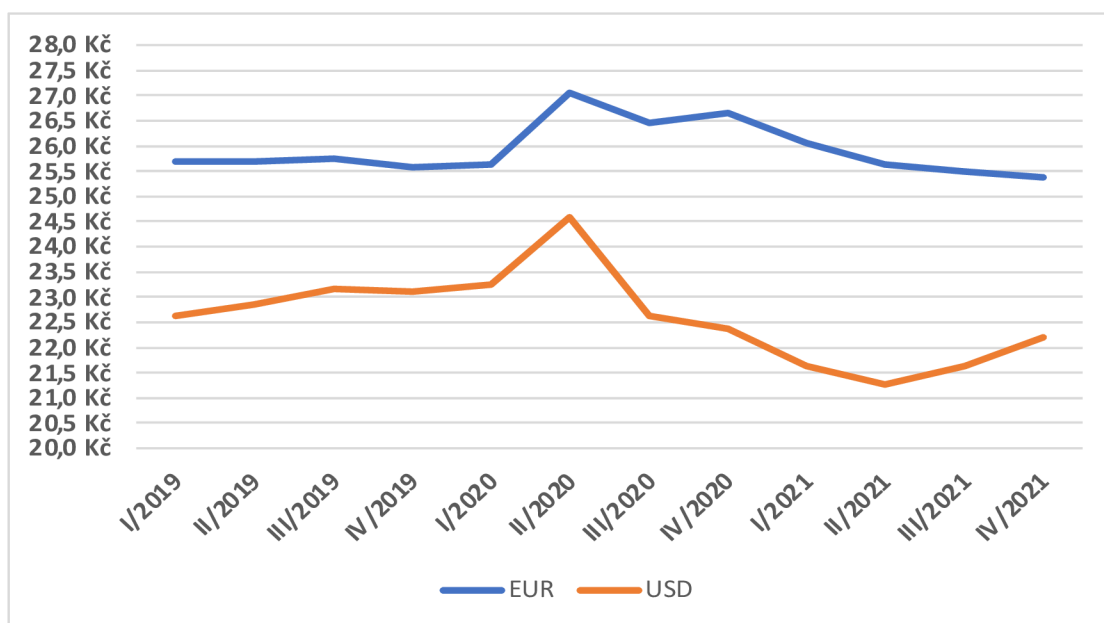
Společnost dosahovala ve sledovaných letech vyšších kurzových ztrát než zisků. Důvodem je vyšší dovoz než vývoz společnosti a také změny kurzů v průběhu let. Největší kurzové ztráty a zisky jsou viditelné v roce 2020, kde vlivem působení vyšších kurzů z důvodu pandemie vznikaly větší rozdíly. Podíl finančních nákladů na celkových nákladech společnosti tvořil v průběhu analyzovaných let průměrně 0,7 %.

Společnost nevyužívá žádné nástroje pro snížení rizika při pohybu kurzu. Návrh na využití určité formy zajištění proti kurzovým rizikům je součástí této práce.

Vývoj kurzů měn používaných účetní jednotkou za sledované období

Vývoj kurzu EUR a USD za roky 2019–2021 jsem zanesla po čtvrtletích do grafu, kde je možné sledovat výkyvy v průběhu období.

Graf 4: Vývoj kurzu EUR a USD 2019 - 2021

Zdroj: Vlastní zpracování; (Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - EUR, 2023) & (Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - USD, 2023)

Rok 2019 a vývoj kurzů nezaznamenal žádný velký výkyv. Kurz EUR se pohyboval konstantně kolem hodnoty 25,5 Kč/EUR a kurz USD měl mírný rostoucí trend kolem hodnot 22,5 Kč/USD – 23 Kč/USD. Velký skok nastává v II. čtvrtletí roku 2020 z důvodu již zmiňované pandemie COVID – 19, kdy kurzy devizového trhu výrazně vzrostly díky nejistotě ohledně dalšího vývoje situace. V průběhu III. čtvrtletí roku došlo u EUR k mírnému poklesu kurzu z hlediska uklidnění situace a k mnohem výraznějšímu poklesu došlo u kurzu USD. V dalších čtvrtletích roku nastalo u EUR opět mírné zvýšení hodnoty a kurz USD držel klesající trend. Rok 2021 přinesl kurzu EUR klesající trend bez výkyvů

během roku. Kurz USD se od II. čtvrtletí roku začal přibližovat ke své hodnotě před začátkem pandemie.

4.3 Modelové vypracování pohledávek a závazků

Cílem této práce je mimo jiné stanovit pro společnost vhodnou metodiku pro přepočet cizích měn, a tak napomoci zefektivnění průběhu vykazování a zjednodušení účtování. Tato kapitola se bude zabývat porovnáním výše pohledávek a závazků vyjádřených denním kurzem, který pro přepočet používá účetní jednotka a modelovým vypracováním výše pohledávek a závazků s použitím pevného měsíčního, čtvrtletního a ročního kurzu. Jako pevný měsíční kurz jsem volila první den každého měsíce. Pokud tento den připadl na svátek nebo den pracovního klidu, využila jsem poslední známý kurz a stanovila ho pro celý měsíc. Například v roce 2021 připadl 1. květen na sobotu, tudíž jsem jako pevný kurz května využila kurz 30.4.2021. Pevný čtvrtletní kurz jsem stanovila opět k prvnímu dni daného čtvrtletí a pevný roční kurz jsem stanovila k 31.12.20xx, tedy předchozího roku, z důvodu, že na první leden připadá státní svátek.

Tabulka 10: Modelové vypracování pohledávek 2019 - 2021

Rok	Pohledávky		Denní kurz (v Kč)	Měsíční kurz (v Kč)	Čtvrtletní kurz (v Kč)	Roční kurz (v Kč)
2019	EUR	21 663 011	561 978 496	562 269 340	562 032 600	562 905 088
	USD	250 340				
2020	EUR	28 094 861	762 189 484	760 899 103	767 579 773	732 687 921
	USD	830 976				
2021	EUR	36 565 482	970 753 474	972 507 860	974 849 773	992 290 368
	USD	1 525 660				

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Výše uvedená tabulka znázorňuje faktury vystavené společnosti v jednotlivých letech, přepočítané postupně pevným měsíčním, čtvrtletním a ročním kurzem. Z analýzy měsíčních průměrů kurzů za jednotlivé roky viz příloha č.1 je patrné, že v roce 2019 nejsou významné rozdíly v použití jednotlivých kurzů z důvodu pohybu kurzu EUR kolem stejné hodnoty s maximálními odchylkami v řádech desetin korun. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou kurzu v tomto roce byl 0,369 Kč. Kurz USD se pohyboval významněji. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou byl 1,038 Kč. I tak můžeme vidět, že nejvyšší hodnotu výnosů by měla společnost při použití pevného ročního kurzu, který by měl

hodnotu 25,725 Kč/EUR a 22,466 Kč/USD. Rok 2020 přinesl významnější rozdíly v použití kurzů z důvodu vypuknutí již zmiňované pandemie COVID – 19. Z analýzy měsíčních průměrů je viditelné, že rozdíl v kurzu EUR mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou byl 2,218 Kč a rozdíl v kurzu USD až 3,476 Kč. Z tohoto důvodu by společnosti vyšla nejvyšší hodnota výnosů při využití čtvrtletního pevného kurzu zapříčiněná vyššími hodnotami na začátku každého čtvrtletí než v ostatních měsících. Rok 2021 stejně jako předchozí rok přinesl viditelné změny v použití jednotlivých druhů kurzů. Nejvíce mezi použitím pevného ročního a denního kurzu. Rozdíl v kurzu EUR byl 0,922 Kč a rozdíl USD se rovnal 1,301 Kč. Za tento rok by společnost mohla dosáhnout nejvyšší hodnoty výnosů při využití pevného ročního kurzu, který měl k 31.12.2020 hodnotu 26,245 Kč/EUR a 21,387 Kč/USD. Dále je patrný citelný nárůst pohledávek mezi sledovanými roky 2020 a 2021. Hlavním důvodem bylo uklidnění kolem pandemie, kdy se společnosti zvedly prodeje do zahraničí.

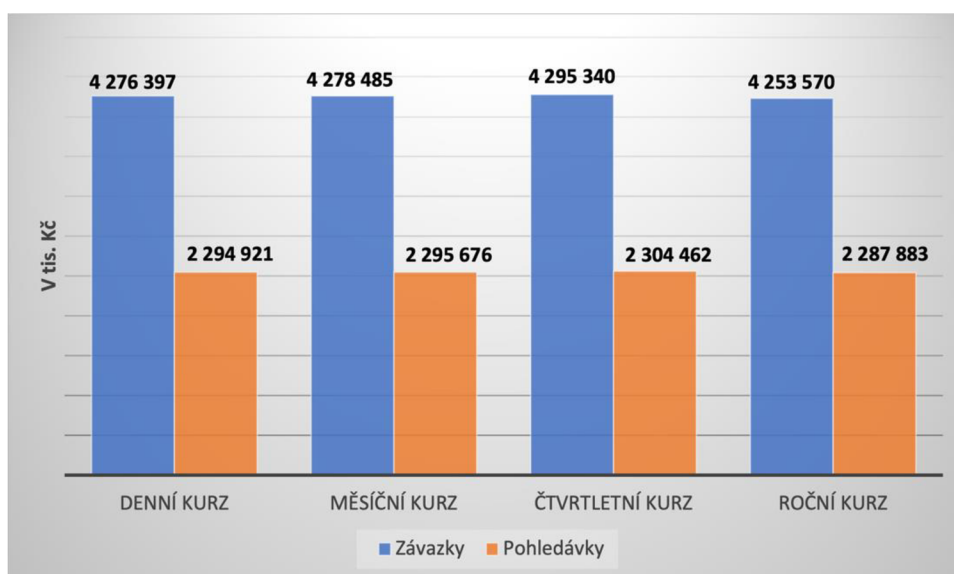
Tabulka 11: Modelové vypracování závazků 2019 - 2021

Rok	Závazky		Denní kurz (v Kč)	Měsíční kurz (v Kč)	Čtvrtletní kurz (v Kč)	Roční kurz (v Kč)
2019	EUR	32 981 597	1 107 879 702	1 108 319 429	1 107 160 566	1 104 464 467
	USD	11 127 799				
	PLN	1 005 978				
2020	EUR	39 901 941	1 341 410 617	1 341 853 980	1 357 220 716	1 294 290 036
	USD	12 261 285				
	PLN	500 402				
2021	EUR	57 086 643	1 827 106 458	1 828 311 686	1 830 959 087	1 854 815 722
	USD	16 540 586				
	PLN	490 576				

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnost

Tabulka znázorňuje závazky společnosti přepočítané stejně jako u pohledávek pevným měsíčním, čtvrtletním a ročním kurzem. U závazků nám nastává opačná situace než u pohledávek. Pro společnost je nejvýhodnější, když je silnější koruna vůči euru, protože při nižším kurzu je i nižší hodnota závazků, které musí společnost uhradit dodavatelům. I u závazků můžeme sledovat nárůst, zde až o třetinu a důvodem je nutnost nákupu materiálu, zboží a výrobků zapříčiněné zvýšenou poptávkou po produktech společnosti.

Graf 5: Výše závazků a pohledávek dle jednotlivých kurzů 2019 - 2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Graf vyjadřuje celkovou sumu závazků a pohledávek při využití denního, měsíčního, čtvrtletního a ročního kurzu. Z grafu je možné určit, že nejnižší hodnotu závazků vůči zahraničním dodavatelům by měla společnost při využití ročního kurzu a nejvyšší při čtvrtletním kurzu. Pohledávky vůči zahraničním odběratelům by měly nejvyšší hodnotu při přepočtu čtvrtletním kurzem a nejnižší při ročním kurzu. Z tabulky č. 10 je evidentní, že v letech 2019 a 2021 by společnost měla nejvyšší hodnotu pohledávek právě při využití pevného ročního kurzu. V roce 2020 by aplikace pevného kurzu z hlediska pohledávek nebyla vhodná z důvodu zvyšování kurzů v průběhu roku, tudíž by společnost přišla o možnost profitovat z těchto změn.

Lépe rozdíly v použití jednotlivých druhů kurzů přiblížím na úhradách faktur přijatých a vystavených, které jsou pro společnost důležitější než pouhá hodnota pohledávek a závazků. Důvodem je nesoulad ve vystavení/přijetí a úhradě faktury a tím vzniklých kurzových rozdílů, které ovlivňují výsledek hospodaření účetní jednotky.

K této části práce jsem měla od společnosti k dispozici faktury přijaté a vystavené v analyzovaných letech 2019–2021. Měla jsem informace o datu přijetí/vystavení faktury, částku v cizí měně a dále datum úhrady. Pro potřebu vyhodnocení kurzového rozdílu jsem u jednotlivých faktur nejdříve vypočítala částku úhrady denním kurzem (vyhlášeným pro den vypořádání úhrady, tudíž jsem předpokládala, že k úhradě došlo až po vyhlášení kurzu platného pro daný den) a následně jsem veškeré faktury přepočítala daným druhem kurzu. Z důvodu velkého množství tabulek přepočtů a následných kurzových rozdílů jsou vloženy jako přílohy č. 2 – 4 na konci této práce.

Úhrady faktur přijatých a vystavených a celkový kurzový rozdíl 2019

Tabulka 12: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých kurzů 2019

2019	Splatné pohledávky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočtené neuhrazených pohledávek k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	302 595 931	302 109 614	-2 344 891	-2 831 208
Pevný měsíční kurz	302 940 181	302 126 855	-2 430 173	-3 243 499
Pevný čtvrtletní kurz	303 031 246	301 704 419	-2 150 294	-3 477 121
Pevný roční kurz	302 818 468	302 818 468	-3 185 166	-3 185 166

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Tabulka informuje o výši splatných pohledávek roku 2019 za použití různých druhů kurzů a vzniklých kurzových rozdílů. Zde jsou viditelné vysoké částky přepočtu neuhrazených pohledávek oproti přepočtu neuhrazených závazků viz tabulka níže. Tento problém je dán dlouhou dobou splatnosti vystavených faktur. Ve většině případů se jedná o délku 6–10 měsíců. To je příčinou vysokých kurzových rozdílů vzniklých právě přeceňováním neuhrazených faktur na konci roku.

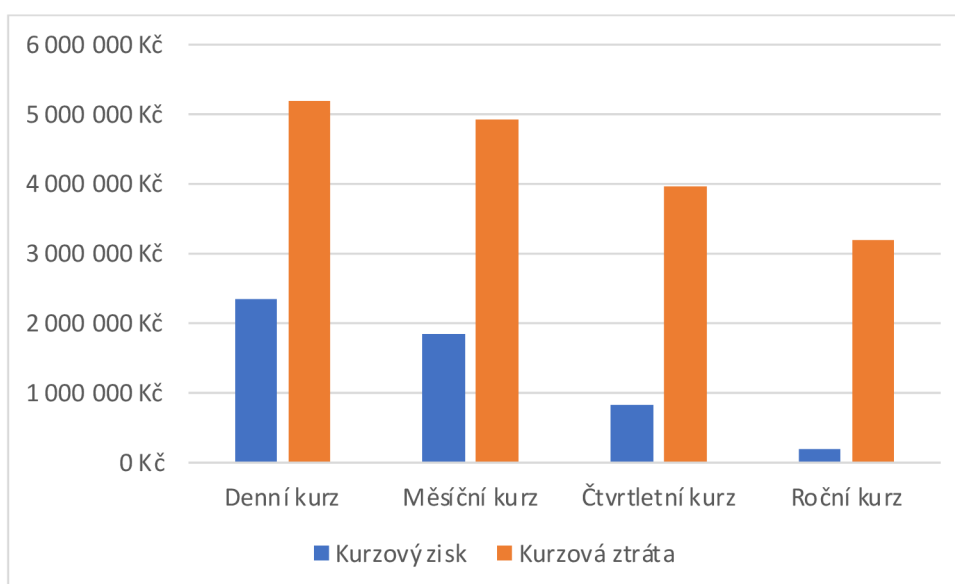
Tabulka 13: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých kurzů 2019

2019	Splatné závazky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočtené neuhrazených závazků k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	1 092 779 660	1 092 859 068	64 400	-15 008
Pevný měsíční kurz	1 093 146 869	1 093 058 097	64 369	153 141
Pevný čtvrtletní kurz	1 091 956 916	1 091 815 427	197 820	339 309
Pevný roční kurz	1 089 266 798	1 089 266 798	189 039	189 039

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Tabulka zobrazuje výši splatných závazků a jejich úhradu roku 2019. Přepočty zůstatků neuhrazených závazků jsou dány fakturami přijatými na konci roku, které společnost nestihla do konce účetního období uhradit. Je viditelné, že přepočtené závazky pomocí pevného ročního kurzu přináší nejnižší hodnotu uhrazených závazků, ze kterých v průběhu účetního období neplynuly žádné kurzové rozdíly. Potřeba účtovat při použití pevného ročního kurzu přichází pouze ke konci účetního období, kdy dochází k přepočtu neuhrazených přijatých faktur kurzem k 31.12.

Graf 6: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2019

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z grafického znázornění je viditelný klesající trend kurzových rozdílů dle využitého druhu kurzu pro přepočet. Důvodem je mimo jiné i snížení potřeby účtování vzniklých rozdílů v průběhu účetního období. Nejvyšší kurzové ztráty by společnost dosáhla při využití pevného čtvrtletního kurzu. Nejnižší kurzové ztráty by bylo dosaženo při použití denního kurzu a hned za ním při použití pevného ročního kurzu. I zde stejně jako při modelování výše pohledávek a závazků nejsou významné rozdíly v použití jednotlivých druhů kurzů. Důvodem jsou pohyby kurzů kolem stejných hodnot pouze s mírnými odchylkami.

Výsledné kurzové rozdíly za celý rok při použití jednotlivých druhů kurzů:

Denní kurz	-2 846 217 Kč
Pevný měsíční kurz	-3 090 357 Kč
Pevný čtvrtletní kurz	-3 137 812 Kč
Pevný roční kurz	-2 996 127 Kč

Úhrady faktur přijatých a vystavených a celkový kurzový rozdíl 2020

Tabulka 14: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých druhů kurzů 2020

2020	Splatné pohledávky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočet neuhrazených pohledávek k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	683 629 568	697 288 821	-4 053 908	9 605 344
Pevný měsíční kurz	682 820 850	695 451 630	-3 546 363	9 084 416
Pevný čtvrtletní kurz	684 812 417	700 061 563	-7 271 843	7 977 303
Pevný roční kurz	667 315 518	667 315 518	10 030 053	10 030 053

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

V roce 2020 je viditelná výhoda zvýšení devizových kurzů v případě úhrad pohledávek z předešlého roku. Jak jsem zmiňovala výše, společnost má v 85 % dobu splatnosti v rozmezí 6–10 měsíců od vystavení faktury. Tudíž v tomto roce, kdy došlo k nárůstu kurzu až o 2 Kč/EUR, společnost obdržela vyšší platby než za normálních okolností. I zde je značný rozdíl v použití jednotlivých druhů kurzů. Nejvyššího kurzového zisku by společnost dosáhla díky pevnému ročnímu kurzu, kdy by vystavení a úhrady faktur účtovala pomocí stejného kurzu po celý rok a na konci účetního období by přecenila neuhrazené pohledávky kurzem k 31.12. Z tohoto vyplývá kladný rozdíl v přepočtu, právě z důvodu oceňování nižším kurzem stanoveným na konci roku 2019 a vyšším kurzem na konci roku 2020.

Tabulka 15: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých druhů kurzů 2020

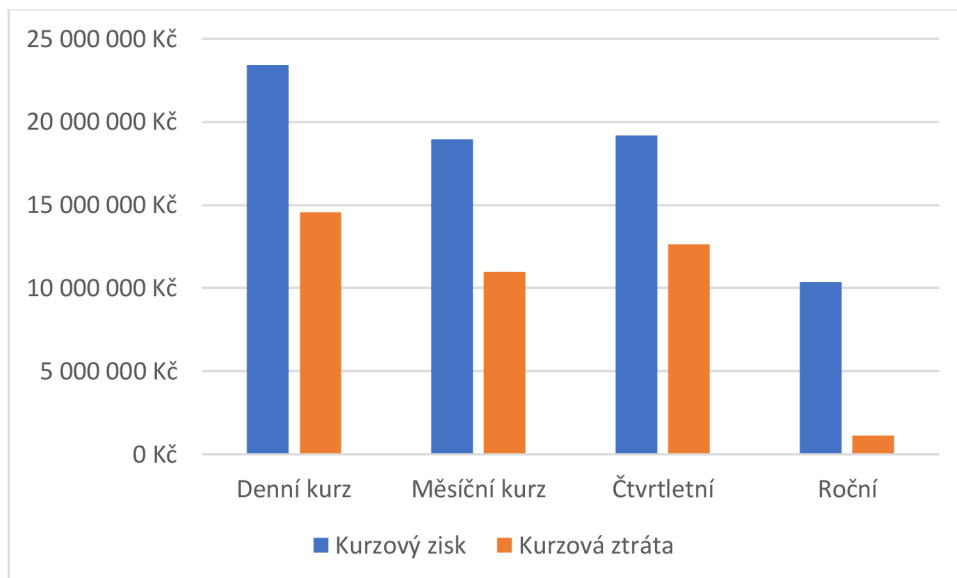
2020	Splatné závazky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočet neuhrazených závazků k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	1 335 337 228	1 336 335 384	247 852	-750 305
Pevný měsíční kurz	1 335 656 754	1 337 116 015	357 081	-1 102 180
Pevný čtvrtletní kurz	1 347 631 131	1 349 763 120	720 009	-1 411 979
Pevný roční kurz	1 289 099 769	1 289 099 769	-781 998	-781 998

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Je viditelné, že díky přepočtu pevným ročním kurzem by účetní jednotka měla nejnižší hodnotu uhrazených závazků za rok. I celková kurzová ztráta za rok by byla nejnižší

z modelovaných pevných kurzů. Důvodem by bylo stanovení kurzu k 31.12. 2019, který měl hodnotu 25,410 Kč/EUR a používal by se k přepočtům po celé účetní období. Tudiž by se společnosti nedotklo zvyšování kurzů v průběhu roku.

Graf 7: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2020

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z grafického znázornění jsou viditelné kurzové ztráty a zisky za celé účetní období. Je zřejmá převaha kurzových zisků při použití jakéhokoliv kurzu díky úhradám pohledávek z minulých účetních období. V tomto roce by společnost dosáhla nejvyššího kurzového zisku díky pevnému ročnímu kurzu a nejnižší hodnoty při použití pevného čtvrtletního kurzu.

Výsledné kurzové rozdíly za celý rok při použití jednotlivých druhů kurzů:

Denní kurz	8 855 039 Kč
Pevný měsíční kurz	7 982 236 Kč
Pevný čtvrtletní kurz	6 565 324 Kč
Pevný roční kurz	9 248 055 Kč

Úhrady faktur přijatých a vystavených a celkový kurzový rozdíl 2021

Tabulka 16: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých druhů kurzů 2021

2021	Splatné pohledávky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočet neuhrazených pohledávek k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	896 765 057	885 479 863	-9 019 639	-20 304 833
Pevný měsíční kurz	896 422 270	887 032 531	-9 743 276	-19 133 015
Pevný čtvrtletní kurz	900 569 691	889 874 821	-7 937 768	-18 632 638
Pevný roční kurz	902 635 230	902 635 230	-20 778 871	-20 778 871

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

V tomto roce je viditelný nárůst kurzových ztrát jak z úhrad faktur vystavených v průběhu roku tak i z přecenění neuhrazených vystavených faktur na konci účetního období. Důvodem je již zmiňovaná dlouhá doba splatnosti pohledávek. V tomto případě vystavením faktury například v říjnu roku 2020 za vyšší kurz a následnou úhradu v roce 2021 za kurz podstatně nižší. V tomto roce vyšla i vysoká kurzová ztráta při použití pevného ročního kurzu, která je zapříčiněná jednak vysokým kurzem stanoveným pro celé účetní období a jednak nižším kurzem ke dni přecenění neuhrazených pohledávek. V tomto roce byla nejvyšší hodnota neuhrazených pohledávek ke konci účetního období ve výši více jak 15 mil. EUR. I to dopomohlo k velkým kurzovým ztrátám v tomto roce.

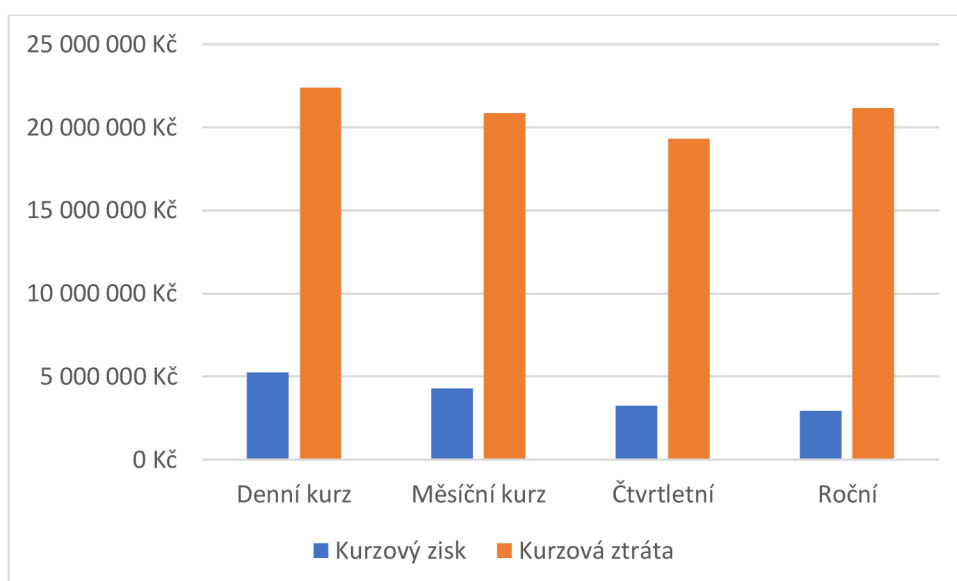
Tabulka 17: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých druhů kurzů 2021

2021	Splatné závazky (v Kč)	Úhrada (v Kč)	Přepočet neuhrazených závazků k 31.12. (v Kč)	Celkový kurzový rozdíl (v Kč)
Denní kurz	1 803 324 512	1 801 084 652	894 984	3 134 844
Pevný měsíční kurz	1 804 095 846	1 802 793 589	1 262 952	2 565 209
Pevný čtvrtletní kurz	1 807 291 080	1 805 545 904	841 181	2 586 357
Pevný roční kurz	1 829 425 811	1 829 425 811	2 572 321	2 572 321

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z pohledu závazků nedocházelo v průběhu roku k tak podstatným kurzovým rozdílům z důvodu oscilace kurzu kolem stejné hodnoty a také díky tomu, že společnost hradí své závazky včas.

Graf 8: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

V tomto roce se nejlepší variantou jeví použití pevného čtvrtletního kurzu. Celkový kurzový rozdíl je ovlivněn z velké části úhradou faktur vystavených z předešlého roku a vzniklého kurzového rozdílu i objemem neuhrazených faktur na konci roku.

Výsledné kurzové rozdíly za celý rok při použití jednotlivých druhů kurzů:

Denní kurz	-17 169 989 Kč
Pevný měsíční kurz	-16 567 806 Kč
Pevný čtvrtletní kurz	-16 046 281 Kč
Pevný roční kurz	-18 206 550 Kč

Z analýzy pevných kurzů vyšlo použití pevného ročního kurzu jako nejlepší alternativou kurzu denního. Při použití tohoto typu kurzu by došlo k usnadnění účtování a evidenci faktur přijatých i vystavených v podobě použití jednoho kurzu pro celé účetní období. Odpadla by potřeba účtování kurzových rozdílů z úhrad jednotlivých faktur v průběhu účetního období a k přepočtu neuhrazených pohledávek či závazků by došlo pouze k rozvahovému dni, tedy k 31.12. daného roku.

4.4 Zajištění proti kurzovému riziku

Společnost se může zajistit proti kurzovému riziku pomocí finančních derivátů. Používají se především v případě, kdy chce účetní jednotka uskutečnit nákup nebo prodej

v budoucnu, přičemž podmínky obchodu včetně ceny jsou dohodnuty v okamžiku sjednání obchodu. Finanční deriváty pomáhají předcházet dopadům výkyvů na devizovém trhu. Nejčastějším typem zajištění je měnový forward. Forwardový kurz devizového trhu se získá výpočtem, který vychází z vydělení forwardových bodů 1 000 a následným přičtením k aktuálnímu kurzu. Tyto forwardové body a kurzy lze najít na webových stránkách ČNB, ale nejedná se o kurzy vyhlášené ČNB. Česká národní banka přebírá forwardové body z trhu prostřednictvím informačních agentur. Forwardové kurzy ČNB zveřejňuje každý den po 13. hodině.

Forward lze sjednat s bankovní i nebankovní institucí. Jestliže dojde k uzavření forwardové smlouvy, forwardový kurz se bude od skutečného lišit ve výši forwardových bodů, které ovlivňuje ve velké míře rozdíl mezi hodnotami úrokových sazeb měn. Pro českou měnu je vyhlášována úroková míra LIBOR a pro EUR úroková míra EURIBOR. Mohou nastat tři situace spojené s úrokovými sazbami obou měn. Úroková sazba referenční měny (Kč) bude převyšovat pro stanovené období úrokovou sazbu základní měny (EUR), forwardový kurz bude vyšší než kurz spotový. Úroková sazba referenční měny bude pro stanovené období nižší než úroková sazba základní měny, forwardový kurz bude nižší než kurz spotový. Úrokové sazby si mohou být rovny a tudíž bude forwardový kurz shodný se spotovým. Za uzavření forwardového obchodu nejsou účtovány žádné poplatky a lze ho uzavřít na neomezenou dobu, standardně do 1 roku, ale i déle.

Výpočet forwardových bodů:

$$FB = \frac{(I_r - I_z) * n * s}{360 * 100} \quad (1)$$

I_r – úroková sazba referenční měny

I_z – úroková sazba základní měny

n – skutečný počet dnů úrokového období

s – spotový kurz; (Nástroje sloužící k zajištění kurzového rizika)

Zajištění pomocí forwardů v České republice nabízí velké množství bank, například: Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s., MONETA Money Bank, a.s., Raiffeisenbank, a.s. a další.

Na webových stránkách ČSOB, a.s. jsem vyhledala měnové forwardy a jejich druhy, abych lépe identifikovala jaký druh by byl vhodný pro zajištění kurzového rizika pro analyzovanou společnost.

Prvním druhem je klasický měnový forward, kdy společnost zná částku a datum splatnosti v budoucnu. Pro lepší představu uvedu příklad: Společnost AB, s.r.o. přijala 1.4.20xx fakturu za nakoupené zboží od italského dodavatele na 250 000 EUR, se splatností 1.7. 20xx. Společnost 1.4. uzavře smlouvu s bankou na 250 000 EUR se splatností 1.7. za kurz domluvený v den uzavření smlouvy. Spotový kurz dne 1.4. může být 25,497 Kč/EUR, který bude upraven o forwardové body vypočtené bankou. Výpočet forwardových bodů by vyšel -0,043. Úhrada 250 000 EUR 1.7. 20xx bude provedena za kurz 25,454 Kč/EUR. Výhodou tohoto druhu forwardu je jednoduchost zajištění proti nepříznivému vývoji měnových kurzů v budoucnu. Nevýhodou je, že klient se uzavřením smluveného kurzu vzdává možnosti profitovat na příznivém pohybu kurzu. Také může dojít k situaci, že smluvený forwardový kurz bude méně výhodný, než by byl aktuální kurz v den vypořádání transakce.

Dalším druhem je forward s variabilní splatností, kdy vypořádání forwardu není vázáno na určitý den v budoucnu, ale klienti si mohou vybrat jeden den v předem domluveném období pro realizaci platby. Například pokud si společnost dohodne období pro vypořádání v délce 3 týdnů, směna může být provedena jakýkoliv pracovní den tohoto období. Nejpozději proběhne transakce poslední den sjednaného období. Délka sjednaného období pro úhradu nemůže být delší než 1 měsíc. Obdobně jako u forwardu uvedeného výše, získává společnost forwardový kurz jako jistotu budoucí úhrady.

Poslední variantou je průměrný forwardový kurz, který je vhodný pro zajištění častých transakcí, u kterých je obtížné předem stanovit splatnost a objem jednotlivých transakcí. Během smluveného období klient obchoduje za aktuální kurzy a vyrovnání proběhne na konci období. Jednotlivé úhrady v cizí měně nemusí být dopředu přesně specifikované, mohou probíhat libovolný den a v libovolné částce. Zajištění se neuzavírá pro jednotlivé transakce zvlášť, ale zahrnuje celkový, předem domluvený objem všech transakcí za celé období. Na konci smluvené doby dojde k porovnání pevného smluveného kurzu a průměrných kurzů za které se obchodovalo v průběhu stanoveného časového úseku. Z popisu tohoto produktu vyplývá, že by pro analyzovanou společnost byl vhodnou variantou z důvodu častého obchodování se zahraničím a možností stanovit pouze předpokládaný objem částek směny, u kterých nezná přesný den splatnosti.

Pro účely této práce jsou využity hodnoty forwardových bodů ke dni uzavření smlouvy, převzaté ze stránek České národní banky. Budu tedy předpokládat, že banka, se kterou

by se smlouva sjednávala, využívá právě tyto forwardové body a nevypočítává si je sama. Jedná se pouze o vypracování modelové situace.

Průměrný forwardový kurz jsem aplikovala na analyzované roky společnosti prostřednictvím úhrad faktur přijatých nebo vystavených. Při využití průměrného forwardového kurzu může dojít ke třem situacím, které postupně znázorním.

1. Průměrný forwardový kurz za rok 2019

Společnost by se v červnu 2019 rozhodla zajistit kurz pro úhradu pohledávek v období červenec – prosinec. Důvodem by mohlo být očekávání splatnosti většího objemu částek faktur vystavených v druhé polovině roku. Společnost by 14.6.2019 uzavřela smlouvu na průměrný forwardový kurz, spotový kurz k tomuto dni by byl ve výši 25,540 Kč/EUR a délka sjednaného období by činila 180 dnů. Forwardový kurz by se stanovil jako spotový kurz ke dni uzavření smlouvy 25,540 Kč/EUR upravený o forwardové body, které by činily 0,285. Výsledný kurz by dosahoval 25,83 Kč/EUR.

Situace na konci období:

Společnost stanovila smluvenou výši objemu transakcí za období na 10 839 786 EUR, kterou odhadla z objemu faktur splatných v tomto období. Tato výše byla dodržena, tudíž všechny pohledávky v tomto období byly splaceny.

- Forwardový kurz pro období 180 dnů – 25,83 Kč/EUR.
- Průměrný kurz za období, při kterém byly prováděny transakce – 25,66 Kč/EUR.

Společnost přijímala transakce v daném období průměrně za nižší než stanovený kurz. Banka je dle smlouvy povinna rozdíl mezi kurzy společnosti uhradit. Výše doplatku se vypočítá jako rozdíl smluveného a průměrného kurzu vynásobeného objemem transakcí v EUR – $(25,83 - 25,66) \times 10\,839\,786 = 1\,784\,012$ Kč.

Z modelové situace je zřejmé, že v průběhu stanoveného období koruna vůči euru oslabil, tudíž pro společnost jako exportéra bylo výhodné kurz fixovat ve výši k 14.6.2019.

2. Průměrný forwardový kurz za rok 2020

Společnost by se z důvodu začínající pandemie COVID – 19 rozhodla zajistit kurz na pohledávky splatné v období duben – červen. Uzavřela by smlouvu 27.3.2020 na průměrný forwardový kurz, spotový kurz k tomuto dni byl ve výši 27,30 Kč/EUR a délka sjednaného období by činila 90 dnů. Forwardový kurz by byl stanoven jako spotový kurz

ke dni uzavření smlouvy 27,30 Kč/EUR upravený o vypočítané forwardové body, které by činily 0,094. Výsledný kurz by se rovnal 27,39 Kč/EUR. Pro účely vzorové situace jsem upravila průměrný kurz za období, který činil 27,07 Kč/EUR na 27,39 Kč/EUR.

Situace na konci období:

Společnost stanovila smluvenou výši objemu transakcí za dané období na 6 420 114 EUR, kterou odhadla z objemu faktur splatných v tomto období. Tato výše byla dodržena, tudíž všechny pohledávky v tomto období byly splaceny.

- Forwardový kurz pro období 90 dnů – 27,39 Kč/EUR.
- Průměrný kurz za období, při kterém byly prováděny transakce – 27,39 Kč/EUR.

Z této situace vyplývá, že koruna se držela ve stabilním pásmu a jednotlivé transakce byly přijímány v průměrném kurzu, který se rovná zajištěnému forwardovému kurzu. Ze smluvního hlediska nedojde k finančnímu vyrovnání mezi bankou a společností.

3. Průměrný forwardový kurz za rok 2021

Společnost by se v únoru roku 2021 rozhodla zajistit kurz pro úhradu závazků splatných v období březen – květen. Důvodem by byla povinnost uhradit v těchto měsících vyšší částky faktur přijatých. Společnost by 4.2.2021 uzavřela smlouvu na průměrný forwardový kurz, spotový kurz k tomuto dni by byl ve výši 25,895 Kč/EUR a délka sjednaného období by činila 90 dnů. Forwardový kurz by byl stanoven jako spotový kurz ke dni uzavření smlouvy ve výši 25,895 Kč/EUR upravený o vypočítané forwardové body, které by činily 0,044. Výsledný kurz by byl roven 25,94 Kč/EUR.

Situace na konci období:

Společnost stanovila smluvenou výši objemu transakcí na 13 620 579 EUR, kterou odhadla z faktur přijatých a plánovaných nákupů materiálu a zboží v rámci tohoto období. Tato výše byla dodržena, tudíž všechny závazky byly v tomto období splaceny.

- Forwardový kurz pro období 90 dnů – 25,94 Kč/EUR.
- Průměrný kurz za období, při kterém byly prováděny transakce – 25,89 Kč/EUR.

Společnost hradila své závazky v průběhu stanoveného období průměrně nižším kurzem, než byl stanovený forwardový kurz. Je zřejmé, že v průběhu období koruna vůči euru posílila, což je pro exportní společnost výhodou. Nevýhodou v tomto případě bylo zajištění prostřednictvím průměrného forwardu, protože by společnost musela zaplatit dle

smlouvy bance částku z rozdílů kurzů, vynásobených smluveným objemem transakcí v EUR – $(25,94 - 25,89) \times 13\,620\,579 = 713\,855$ Kč.

4.5 Funkční měna

V kapitole 2.5 jsem zmiňovala přípravu novelizace zákona o účetnictví. Navrhovaná účinnost zákona, dle předkládací zprávy v rámci meziresortního připomínkového řízení k návrhu tohoto zákona z webové stránky Ministerstva financí České republiky, je k 1.1.2024. Novela zákona nebyla v době psaní této bakalářské práce doposud schválena vládou a může se jakkoli v rámci legislativního procesu ještě změnit. V rámci snížení dopadů kurzových rozdílů by byla možnost vést účetnictví v takzvané funkční měně, ve které účetní jednotka provádí většinu svých transakcí a tím snížit množství a riziko kurzových rozdílů.

Pro mnou analyzovanou účetní jednotku, by zavedení funkční měny mělo přínos především v nepovinnosti přepočítávat pohledávky a závazky v EUR na českou měnu, ale pouze pohledávky a závazky v jiných cizích měnách na funkční měnu, kterou by bylo euro. Společnosti by vznikaly kurzové rozdíly pouze z přepočtu jiných cizích měn na euro v průběhu účetního období, které by nebyly v takovém rozsahu jako kurzové rozdíly z přepočtu EUR na Kč.

V následujících tabulkách jsou uvedeny informace o úhradách faktur přijatých a vystavených v jednotlivých analyzovaných letech, rozdělené podle individuálních měn a přepočtené na teoretickou funkční měnu.

Tabulka 18: Úhrady faktur vystavených v jednotlivých letech

Rok	Měna	Částka v dané měně	Přepočet (EUR)	Úhrada (EUR)	Kurzový rozdíl (EUR)	Celkový kurzový rozdíl (EUR)
2019	EUR	11 554 357	-	11 554 357	-	-298
	USD	248 493	223 109	222 811	-298	
2020	EUR	15 698 057	-	15 698 057	-	-10 567
	USD	570 620	503 709	493 141	-10 567	
2021	EUR	21 324 999	-	21 324 999	-	12 683
	USD	941 974	796 242	808 925	12 683	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z tabulky je zřejmé, že společnost vystavuje faktury pouze ve dvou měnách a to v EUR a USD. Při využití funkční měny by měla povinnost přepočítávat pouze faktury vystavené v USD a z nich vzniklé kurzové rozdíly. Z analýzy společnosti v předchozích kapitolách

vyplývalo, že počet faktur v USD je v řádu stovek, tudíž by kurzové rozdíly v průběhu roku nebyly tak vysoké.

Tabulka 19: Úhrady faktur přijatých v jednotlivých letech

Rok	Měna	Částka v dané měně	Přepoččet (EUR)	Úhrada (EUR)	Kurzový rozdíl (EUR)	Celkový kurzový rozdíl (EUR)
2019	EUR	32 410 922	–	32 410 922	–	-10 051
	USD	11 125 625	9 996 457	10 006 461	-10 004	
	PLN	995 949	241 358	241 405	- 47	
2020	EUR	39 094 381	–	39 094 381	–	6 077
	USD	12 246 561	10 745 340	10 739 348	5 992	
	PLN	476 043	107 089	107 005	84	
2021	EUR	55 235 479	–	55 235 479	–	1 889
	USD	16 442 499	13 935 076	13 932 944	2 133	
	PLN	475 286	112 200	112 444	-244	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z tabulky je viditelné, že společnost přijímá faktury v EUR, USD a PLN. I zde by při využití funkční měny EUR společnost přepočítávala pouze faktury přijaté v americkém dolaru a polském zlotém. Vzniklé kurzové rozdíly z těchto přepočtů by byly výrazně nižší než při přepočtu na českou korunu.

I při využití funkční měny by se musely zůstatky účtů pohledávek a závazků na konci účetního období přecenit kurzem EUR platným k 31.12. 20xx.

Tabulka 20: Přepoččet neuhrazených pohledávek k 31.12.20xx

Rok	Měna	Částka v dané měně	Přepoččet (EUR)	Přepoččet zůstatků k 31.12 20xx	Kurzový rozdíl (EUR)	Celkový kurzový rozdíl (EUR)
2019	EUR	10 112 547	–	–	–	-10
	USD	1 646	1 476	1 466	-10	
2020	EUR	12 396 805		–	–	-7 566
	USD	260 355	269 477	261 911	-7 566	
2021	EUR	15 240 484				6 128
	USD	583 685	509 257	515 385	6 128	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Zůstatky na účtu pohledávek by se přecenily k 31.12. kurzem EUR platným k tomuto dni. Takto by došlo k přepočtu pouze u pohledávek evidovaných v americkém dolaru. Vzniklé kurzové rozdíly by byly součástí finančních nákladů nebo výnosů podle druhu kurzového rozdílu.

Tabulka 21: Přepočet neuhrazených závazků k 31.12.20xx

Rok	Měna	Částka v dané měně	Přepočet (EUR)	Přepočet zůstatků k 31.12.20xx	Kurzový Rozdíl (EUR)	Celkový kurzový rozdíl (EUR)
2019	EUR	600 153	–	–	–	-15
	USD	705	628	627	0	
	PLN	10 029	2 341	2 356	-15	
2020	EUR	967 029	–	–	–	267
	USD	16 397	13 598	13 362	236	
	PLN	24 359	5 372	5 341	31	
2021	EUR	1 893 475	–	–	–	94
	USD	98 311	89 020	88 927	94	
	PLN	15 290	3 326	3 326	0	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Zůstatky na účtu závazků by se stejně jako pohledávky přecenily kurzem EUR k 31.12.20xx. U závazků by k přepočtu došlo pouze u faktur přijatých evidovaných v USD a PLN.

Důležité je si uvědomit, že funkční měna by byla používána pro účtování v průběhu účetního období, ale měnou vykazování, tedy tou ve které sestavuje společnost výkazy v rámci účetní závěrky, by byla stále česká koruna. Tudíž při sestavování účetních výkazů by muselo dojít k převodu zůstatků evidovaných na účtech v cizí měně na českou korunu.

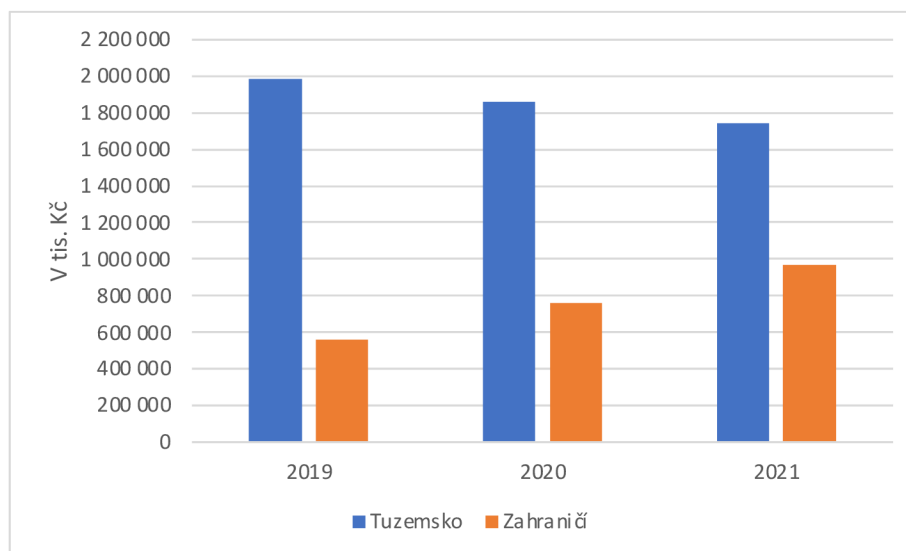
4.6 Vnitropodniková směrnice

Analyzovaná společnost nemá doposud vytvořenou vnitropodnikovou směrnici pro účtování cizích měn, je cílem této kapitoly ji vytvořit. Z důvodu jejího rozsahu je uvedena v příloze č.5 na konci této práce.

5. Výsledky a diskuse

Z provedené analýzy společnosti v letech 2019 – 2021 vyplývá, že společnost se v průběhu tohoto období stala více závislá na výnosech ze zahraničí. V roce 2019 byl podíl výnosů ze zahraničí ku tuzemským ve výši 22,05 %, v roce 2020 se tato hodnota zvýšila na 29,03 % a v roce 2021 dosáhl podíl zahraničních výnosů 35,75 %, což znamená nárůst o 13,70 % za dva roky. Společnosti se dařilo i přes nepříznivou situaci pandemie v roce 2020 a části roku 2021 zvyšovat celkové prodeje i podíl zahraničních výnosů. Do budoucna se chce společnost více zaměřovat na zahraniční trhy a také expandovat do zahraničí.

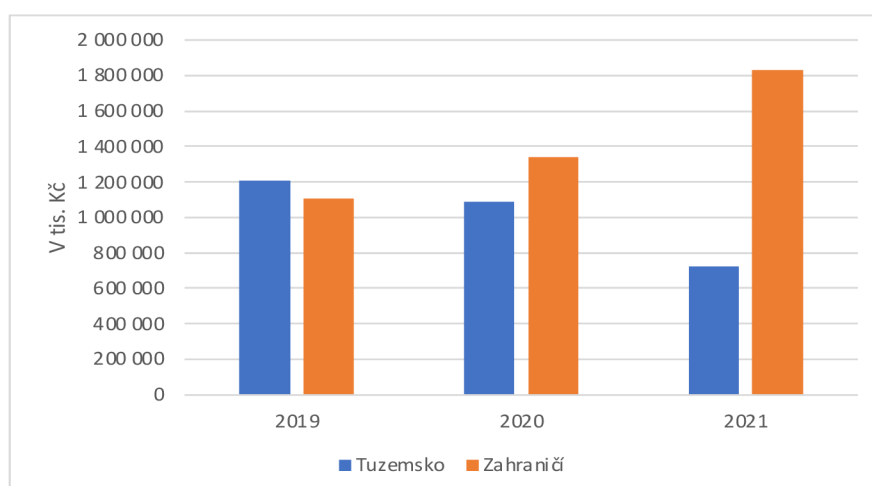
Graf 9: Výnosy z tuzemska a zahraničí (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Závazky společnosti plynoucí ze zahraničí se v analyzovaných letech postupně zvyšovaly. Podíl závazků plynoucích ze zahraničí v roce 2019 dosahoval 47,85 %, rok 2020 přinesl mírné zvýšení na hodnotu 55,27 % a v roce 2021 dosáhl hodnoty 71,69 %. Celkový růst závazků ze zahraničí mezi rokem 2019 – 2021 tvořil 23,83 %. Významným důvodem je převažující dovoz zboží a výrobků ze zahraničí. Do dalších let je vize společnosti snížení pořízení výrobků, služeb a materiálu z tuzemska na minimum.

Graf 10: Závazky z tuzemska a zahraničí (v tis. Kč)

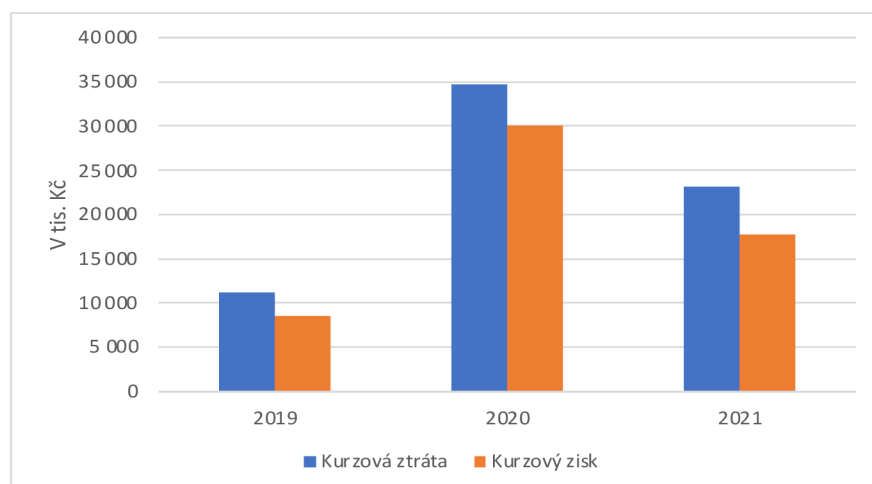

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Z podrobné analýzy společnosti jsem zjistila, že eviduje pohledávky a závazky pouze na tuzemské a zahraniční. Dále nedochází k rozdělení na EU a mimo EU, což neumožňuje přesnou evidenci. Proto bych účetní jednotce navrhla začít využívat toto rozdělení pro interní potřeby řízení.

Kurzové rozdíly v průběhu sledovaných let dosahovaly kurzové ztráty, převážně z důvodu převažujícího dovozu nad vývozem. Objem kurzových rozdílů byl ovlivněn zvýšením obchodování se zahraničím a velikost kurzových rozdílů byla ovlivněna změnami kurzů. Níže na grafu je viditelný skokový nárůst kurzových rozdílů v roce 2020 oproti předchozímu roku, právě z důvodu již zmiňované pandemie, kdy byl například u kurzu EUR rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou kurzu 2,22 Kč a u kurzu USD byl rozdíl až 3,48 Kč. Kurzové rozdíly v roce 2021 byly ovlivněné doznívající pandemií. I přes tuto skutečnost mírně klesly, ale stále se držely nad hodnotami z roku 2019.

Graf 11: Přehled kurzových rozdílů 2019 - 2021

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

Velikost kurzových rozdílů také ovlivňuje volba kurzu, který účetní jednotka využívá pro přepočet majetku a závazků. V kapitole 4.3 jsem provedla modelové vypracování výše pohledávek a závazků při použití různých druhů kurzů a dále jsem modelovala situaci úhrad splatných pohledávek a závazků a porovnání vzniklých kurzových rozdílů. Na výsledcích je viditelné, jak důležitá je správná volba kurzu pro účetní jednotku a také jak změny kurzů výrazně ovlivňují velikost kurzových rozdílů.

Tabulka 22: Kurzové rozdíly při použití jednotlivých druhů kurzů

CELKOVÉ KURZOVÉ ROZDÍLY (v tis. Kč)			
Typ kurzu	2019	2020	2021
Denní kurz	-2 846	8 855	-17 170
Měsíční kurz	-3 090	7 982	-16 568
Čtvrtletní kurz	-3 138	6 565	-16 046
Roční kurz	-2 996	9 248	-18 207

Zdroj: Vlastní zpracování

Z modelového vypracování využití jednotlivých druhů kurzů na úhradách pohledávek a závazků dle jednotlivých let, by z provedené analýzy vykazovaly nejpříznivější hodnoty denní kurz a pevný roční kurz. V roce 2021 je viditelná nejvyšší kurzová ztráta za rok, při využití pevného ročního kurzu. Ta je dána rozdílem kurzu k 31.12.2020, který činil 26,245 Kč/EUR a kurzem k 31.12.2021, který dosahoval hodnoty 24,860 Kč/EUR. K rozvahovému dni došlo k přepočtu neuhrazených pohledávek, které jsou v tomto případě na vině takto vysokého rozdílu. Společnost má v 85 % případů splatnost pohledávek v rozmezí 6 – 10 měsíců. Tudíž při úhradách těchto faktur může docházet k velkým kurzovým rozdílům i při použití denního kurzu. Tomu odpovídá i fakt, že v roce 2021 použití denního kurzu vyšlo jako druhé nejhorší. Vinu nenese samozřejmě jen dlouhá splatnost pohledávek, ale také změna kurzu, která se v polovině roku 2021 dostala na úroveň před vypuknutím pandemie. Z mého pohledu je splatnost v rozmezí 6 – 10 měsíců příliš dlouhá a doporučila bych společnosti zkrátit ji na polovinu tedy 3 – 5 měsíců. Tím by se z části mohlo eliminovat riziko nepříznivé změny kurzů.

Účetní jednotka přemýšlí nad změnou kurzu. Z tohoto důvodu jsem provedla analýzu jednotlivých druhů kurzů. Z analýzy vyplynulo, že pevný roční kurz je prozatím nejvhodnější volbou. Nicméně, účetní jednotka by měla po dobu dalších dvou let sledovat vývoj kurzů, vypracovat další analýzu a teprve poté se rozhodnout. V roce 2022, za který jsem nemohla provést analýzu jednotlivých kurzů, došlo k válce na Ukrajině, krizi na trhu

s plynem, elektrickou energií a k ropné krizi. Všechny tyto situace negativně ovlivnily vývoje měnových kurzů.

Společnost má u ČSOB, a.s. vedené devizové účty v EUR, USD a PLN, tudíž by změnu kurzu mohla provést bez ohledu na přepočtení denním kurzem bankou, který využívá v rámci účtů vedených v české koruně. Změna by se dala uskutečnit i dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Dle ZDPH je plátce, který uskutečňuje zdanitelné plnění, povinen při přepočtu cizí měny na české koruny vycházet z kurzu, který je pro něj platný. Jedná se tedy o kurz, který je stanoven vnitropodnikovou směrnicí pro přepočty v rámci účetnictví, ke dni povinnosti přiznat daň. Na webových stránkách finanční správy byla dne 14.5.2004 vydána informace k problematice přepočtu cizí měny na českou korunu pro účely DPH, kde je vymezeno, jaké kurzy mohou využívat plátcí, kteří jsou nebo nejsou účetními jednotkami. (Informace k přepočtu cizí měny na českou měnu, 2004)

Pro stanovení nejvhodnějšího kurzu je důležité sledovat dlouhodobý vývoj a predikce do dalších období. Samozřejmě nikdy není dopředu možné predikovat globální problémy.

Společnost se může zajistit proti kurzovému riziku prostřednictvím finančních derivátů. Nejpoužívanějším finančním derivátem je měnový forward, díky kterému je možné vyhnout se nepříznivému vývoji kurzů. Výhodou měnového forwardu je jednoduchost jeho sjednání a rozšířená dostupnost na trhu. Nevýhodou pro klienta je nemožnost profitovat z možného příznivého vývoje kurzu. Sjednání je možné jak s finanční tak nefinanční institucí. Ze sjednání tohoto forwardu neplynou žádné poplatky, ty jsou většinou schované ve forwardovém kurzu, který je upraven o forwardové body. Pro analyzovanou společnost jsem vyhledala vhodný měnový forward, který vyhovuje jejím potřebám. Průměrný forwardový kurz jsem představila v jednotlivých letech na úhradách pohledávek a závazků společně se situacemi, které mohou nastat při sjednání tohoto typu forwardu.

Tabulka 23: Znázornění průměrného měnového forwardu

Rok	Pohledávky v EUR	Závazky v EUR	Forwardový kurz	Průměrný kurz	Období (v měsících)	Vyrovnání
2019	10 839 786	-	26,12	25,66	6	1 784 012
2020	6 420 114	-	27,39	27,39	3	0
2021	-	13 620 579	25,94	25,89	3	-713 855

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat společnosti

V roce 2019 by sjednání průměrného měnového forwardu na zajištění splatných pohledávek bylo pro společnost výhodné, z důvodu vyšší hodnoty forwardového kurzu než průměrného, za dané období. Společnost by profitovala ze sjednání průměrného měnového forwardu 1 784 012 Kč, které by dle smlouvy inkasovala od banky. Rok 2020 by představoval situaci, kdy by sjednaný forwardový kurz na dané období měl stejnou hodnotu jako průměrný kurz za stanovené období. Společnost by tedy inkasovala úhrady průměrně za stejný kurz, jaký byl sjednán ve smlouvě. V této situaci by nedošlo k finančnímu vyrovnání po skončení stanoveného období mezi společností a bankou. V roce 2021 by zajištění kurzu pomocí průměrného měnového forwardu nebylo pro účetní jednotku výhodné. Závazky by ve smluveném období hradila za kurz průměrně nižší, než by byl sjednaný forwardový kurz a tudíž by po skončení stanovené doby musela bance uhradit částku ve výši 713 855 Kč. Z dosažených výsledků bych společnosti zajištění pomocí tohoto typu měnového forwardu doporučila. Ovšem je důležité, aby pověřená osoba podniku sledovala vývoj a predikce měnových kurzů a poté rozhodla, zda průměrný měnový forward sjednat, na jakou dobu a v jaké výši.

Navrhovaná účinnost nového zákona o účetnictví, je dle předkládací zprávy v rámci meziresortního připomínkového řízení k návrhu tohoto zákona na webových stránkách Ministerstva financí, od 1.1. 2024. Novela zákona o účetnictví by zahrnovala možnost účetních jednotek využít pro vedení účetnictví funkční měnu. Pro společnosti, které obchodují ve velkém množství se zahraničními partnery, by přineslo využití funkční měny snížení administrativní zátěže při přepočtech cizích měn. Pro analyzovanou společnost jsem stanovila jako funkční měnu euro, ve které společnost provádí největší část svých transakcí. V průběhu roku by došlo pouze k přepočtu pohledávek a závazků v jiných měnách. Pro účetní jednotku by došlo k výraznému zjednodušení, protože objem faktur v americkém dolaru a polském zlotém je v řádech stovek oproti fakturám přijatým a vystaveným v EUR, které jsou v řádech tisíců. I z hlediska velikosti kurzových rozdílů je zde patrná výhoda. Kurzové rozdíly vzniklé z přepočtu USD na EUR a PLN na EUR jsou výrazně nižší, než z přepočtů na českou korunu. V roce 2019 by celkový kurzový rozdíl činil -10 374 EUR, v roce 2020 -11 789 EUR a v roce 2021 20 794 EUR.

Účetní jednotka nemá vytvořenou vnitropodnikovou směrnici pro úpravu postupu stanovení kurzů a účtování kurzových rozdílů. V poslední části mé práce jsem se věnovala právě vytvoření vnitropodnikové směrnice, která je zaměřená na konkrétní řešení v dané společnosti.

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo v teoretické části vymezit měnový kurz a jeho druhy. Definovat pojem kurzového rozdílu, jeho vznik, druhy, upravující legislativu a zahraniční obchod, díky kterému vznikají právě analyzované kurzové rozdíly. Dále se práce věnovala účtování kurzových rozdílů. Poslední dvě části se týkaly přístupu IFRS/IAS ke kurzovým rozdílům, kde byla zmíněna možná novela zákona o účetnictví a vývoji pohybu kurzů za dekádu, které byly ovlivňovány různými okolními vlivy.

Praktická část byla v první části věnována analýze použití různých druhů kurzů na reálných datech společnosti za období 2019 - 2021. Ve sledovaných letech tvořily zahraniční pohledávky v průměru 29,1 % na celkovém objemu a zahraniční závazky tvořily průměrně 58,7 %. Význam obchodování se zahraničím v průběhu sledovaných let rostl z důvodu snahy společnosti orientovat se na zahraniční trhy. V první řadě byly prostřednictvím jednotlivých kurzů přepočítány pohledávky a závazky společnosti. Dále došlo k přepočtu úhrad pohledávek a závazků a porovnání vzniklých kurzových rozdílů. Na základě zjištěných výsledků by bylo možné navrhnout společnosti využití pevného ročního kurzu, který se od denního kurzu používaného účetní jednotkou neodlišuje o tolik, jako ostatní pevné kurzy. Přínosem tohoto typu kurzu by bylo snížení administrativní zátěže, protože se v průběhu účetního období o kurzových rozdílech neúčtuje a k přepočtům dojde až na konci účetního období z titulu neuhrazených pohledávek a závazků. Nicméně bych společnosti, která uvažuje o změně v používání kurzu, navrhla sledovat vývoj kurzů minimálně další rok a dodělat analýzu jednotlivých druhů za rok 2022, ke kterému jsem bohužel neměla přístup. Prostřednictvím analýzy vývoje kurzů a dopadů na podnik za období 5 let už je možné vyvodit případná rozhodnutí.

Společnost se nijak nechrání proti kurzovému riziku prostřednictvím instrumentů volně dostupných na trhu. Je možné společnosti doporučit zajištění prostřednictvím finančních derivátů, konkrétněji průměrným měnovým forwardem. Z analýzy jednotlivých druhů forwardů jsem vyvodila tento druh jako nejvhodnější pro potřeby společnosti.

V teoretické části práce byla zmíněna možná novelizace zákona o účetnictví s navrhovanou účinností od 1.1.2024, která by umožnila účetním jednotkám využití takzvané funkční měny. Pro analyzovanou společnost jsem zvolila hypotetickou funkční měnu EUR, ve které provádí většinu svých transakcí. Z výpočtů vyšlo, že využití funkční měny by účetní jednotce snížilo pracnost s přepočítáváním cizích měn, protože nejvíce faktur

v řádech tisíců přijímá a vystavuje právě v EUR. Dalším benefitem by bylo snížení kurzových rozdílů, které by vycházely v řádech set tisíc korun oproti kurzovým rozdílům při vedení v české měně, které dosahují řádů milionů. Pokud by novela zákona byla přijata, určitě bych účetní jednotce do budoucna doporučila zvážit přechod na funkční měnu.

Posledním cílem této bakalářské práce bylo vytvořit vnitropodnikovou směrnici, kterou účetní jednotka neměla doposud vytvořenou. Upravuje jednotný postup účtování a stanovení druhu kurzů pro přepočet cizích měn. Je důležité, aby byla dodržována a byla tak zajištěna průkaznost a správnost účetnictví.

I. Summary

This bachelor thesis deals with exchange rate differences from an accounting and financial perspective. The aim of the thesis is to describe possible accounting methodologies related to exchange rate differences and their impact on economic indicators in the theoretical part. The information found is applied to the selected company.

The theoretical part deals with the definition of exchange rate differences, how they arise, types, and accounting. According to legislation, companies are obliged to keep their accounting in the Czech currency. For conversion from foreign currency to Czech currency, companies can choose between the daily and fixed exchange rate.

In the practical part, a selected company is introduced and then analyzed for the years 2019-2021. The thesis further deals with modeling the company's revenues and liabilities using the daily, fixed monthly, fixed quarterly, and fixed annual exchange rates. This is followed by an analysis of the appropriate use of individual types of exchange rates according to the settlement of receivables and liabilities in individual years. The fourth part deals with hedging against exchange rate risk through average currency forwards. Potential use of functional currency for accounting is then described. The final part of the thesis is devoted to creating an internal directive for the proper determination and accounting of exchange rate differences. It concludes with suggestions and recommendations to reduce exchange rate risk.

Key words: fixed rate, daily rate, financial derivatives, exchange gain, exchange loss

II. Seznam použitých zdrojů

Legislativa:

Český účetní standard pro podnikatele č. 006 – Kursové rozdíly

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Knižní zdroje:

Beránek, P. (2017). Cizí měny a kursové rozdíly v podvojném účetnictví: výklad a řešené příklady (7. aktualizované vydání). ANAG

Dvořáková, D. (2017). Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních účetních standardů (5. aktualizované vydání). BizBooks.

Chalupa, R., Kadlec, J., Pilátová, J., Procházková, D., Sedlák, R., Skálová, J., & Vlach, P. (2018). Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018 (16. aktualizované vydání). ANAG.

Mandel, M., & Durčáková, J. (2020). Mezinárodní finance a devizový trh (2. aktualizované vydání). Ekopress

Revenda, Z., Mandel, M., Kodera, J., Musílek, P., & Dvořák, P. (2015). Peněžní ekonomie a bankovníctví (6., aktualiz. vyd). Management Press.

Ryneš, P. (2019). Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2019 (19. aktualizované vydání). ANAG

Svatoš, M. (2009). Zahraniční obchod: teorie a praxe. Grada.

Šrámková, A., & Křivánková, M. (2017). Mezinárodní standardy účetního výkaznictví: IAS/IFRS : praktické aplikace (7. aktualizované vydání). Institut Svazu účetních.

Internetové zdroje:

Analytické materiály. (2023). Ministerstvo průmyslu a obchodu. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/>

Co to je nominální a reálný měnový kurz?. Česká národní banka. Retrieved February 2, 2023, from <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-nominalni-a-realny-menovy-kurz/>

Devizy. (2023). AKCENTA. Retrieved April 7, 2023, from <https://www.akcentacz.cz/devizy.html>

Forwardové kurzy. (2023). Česká národní banka. Retrieved March 31, 2023, from https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/forwardove-kurzy/forwardove-kurzy-devizoveho-trhu/vybrane_form.html

Honzíková, I. K. Dopady změn měnových kurzů - IAS 21. GT News. Retrieved December 1, 2022, from <https://www.gtnews.cz/publikace/dopady-zmen-menovych-kurzu-ias-21/>

Chlada, J. (2015). Vnitropodnikové směrnice - 9. část. Portál.Pohoda. Retrieved March 29, 2023, from <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/vnitropodnikove-smernice---9-cast/>

IAS 21 The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates. (2023). IFRS. Retrieved April 7, 2023, from <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-21-the-effects-of-changes-in-foreign-exchange-rates/#standard>

Informace k přepočtu cizí měny na českou měnu. (2004). Finanční správa. Retrieved April 1, 2023, from <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/informace-stanoviska-a-sdeleni/zaklad-dane/informace-k-prepoctu-cizi-meny-na-ceskou-menu>

Informace ke kurzům devizového trhu. (2022). Česká národní banka. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Informace-ke-kurzum-devizoveho-trhu/>

Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - EUR. (2023). ČNB. Retrieved April 5, 2023, from https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/prumerne_mena.html?mena=EUR

Kurzy devizového trhu - měsíční průměry - USD. (2023). ČNB. Retrieved April 5, 2023, from https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/prumerne_mena.html?mena=USD

Kurzy devizového trhu. (2023). Česká národní banka. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/index.html?date=02.01.2023>

Kurzy ostatních měn - Česká národní banka. (2023). Česká národní banka. Retrieved February 3, 2023, from <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-ostatnich-men/kurzy-ostatnich-men/>

Meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona o účetnictví. (2022). Ministerstvo financí České republiky. Retrieved February 8, 2023, from <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/verejne-diskuze/2022/meziresortni-pripominkove-rizeni-k-navrh-49074>

Nástroje sloužící k zajištění kurzového rizika. Československá obchodní banka, a.s. Retrieved April 2, 2023, from https://www.csob.cz/portal/documents/10710/80968/fx_listy.pdf

Používání měnového kurzu jako nástroje k uvolňování měnových podmínek. (2013). Česká národní banka. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Pouzivani-menoveho-kurzu-jako-nastroje-k-uvolnovani-menovych-podminek>

Přehled platných mezinárodních účetních standardů a interpretací schválených v EU. (2022). Daně pro lidi. Retrieved February 6, 2023, from <https://www.daneprolidi.cz/aktualita/prehled-mus-a-interpretaci.htm>

Převod měn - Převodník měn online. Kurzy.cz. Retrieved March 31, 2023, from <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/prevodnik-men/>

Směrnice účetní jednotky. (2016). Česká asociace telekomunikací. Retrieved March 29, 2023, from https://catel.cz/www/dokumenty/Smernice_CAT.pdf

Švecová, M. (2020). Rozdíl ve vedení účetnictví podle IFRS vs. ČÚS - 1. část. GT News. Retrieved February 6, 2023, from <https://www.gtnews.cz/publikace/rozdily-ve-vedeni-ucetnictvi-podle-ifrs-vs-cus-1-cast/>

Výkladový slovníček. (2023). Ministerstvo financí ČR - zavedení eura. Retrieved March 27, 2023, from <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/d-2334>

III. Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Účtování nákupu dlouhodobého hmotného majetku ze zahraničí.....	13
Tabulka 2: Účtování při účetní závěrce.....	14
Tabulka 3: Účtování pracovní cesty s vyplacenou zálohou.....	16
Tabulka 4: Účtování pracovní cesty s nevyplacenou zálohou.....	16
Tabulka 5: Pohledávky společnosti 2019 - 2021	29
Tabulka 6: Pohledávky v cizích měnách 2019 - 2021.....	30
Tabulka 7: Závazky společnosti 2019 - 2021	30
Tabulka 8: Závazky v cizích měnách 2019 - 2021	31
Tabulka 9: Kurzové rozdíly společnosti	32
Tabulka 10: Modelové vypracování pohledávek 2019 - 2021	34
Tabulka 11: Modelové vypracování závazků 2019 - 2021.....	35
Tabulka 12: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých kurzů 2019	37
Tabulka 13: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých kurzů 2019.....	37
Tabulka 14: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých druhů kurzů 2020	39
Tabulka 15: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých druhů kurzů 2020.....	39
Tabulka 16: Úhrady splatných FAV dle jednotlivých druhů kurzů 2021	41
Tabulka 17: Úhrady splatných FAP dle jednotlivých druhů kurzů 2021	41
Tabulka 18: Úhrady faktur vystavených v jednotlivých letech	47
Tabulka 19: Úhrady faktur přijatých v jednotlivých letech.....	48
Tabulka 20: Přepočet neuhrazených pohledávek k 31.12.20xx.....	48
Tabulka 21: Přepočet neuhrazených závazků k 31.12.20xx.....	49
Tabulka 22: Kurzové rozdíly při použití jednotlivých druhů kurzů	52
Tabulka 23: Znázornění průměrného měnového forwardu	53

Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj kurzů EUR a USD za desetiletí	24
Graf 2: % podíl zahraničních dodavatelů	31
Graf 3: % podíl zahraničních odběratelů.....	32

Graf 4: Vývoj kurzu EUR a USD 2019 - 2021	33
Graf 5: Výše závazků a pohledávek dle jednotlivých kurzů 2019 - 2021	36
Graf 6: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2019.....	38
Graf 7: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2020.....	40
Graf 8: Kurzové ztráty a zisky dle jednotlivých druhů kurzů 2021	42
Graf 9: Výnosy z tuzemska a zahraničí (v tis. Kč)	50
Graf 10: Závazky z tuzemska a zahraničí (v tis. Kč)	51
Graf 11: Přehled kurzových rozdílů 2019 - 2021	51

IV. Seznam zkratek

ČNB – Česká národní banka

IAS – Mezinárodní účetní standardy

IFRS – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví

DPH – Daň z přidané hodnoty

EUR – Euro

USD – Americký dolar

PLN – Polský zlotý

HUF – Maďarský forint

FIFO – First in first out

ZoÚ – Zákon o účetnictví

ČÚS – Český účetní standard

EU – Evropská unie

FAP – Faktura přijatá

VBÚ – Výpis z bankovního účtu

VPD – Výdajový pokladní doklad

VÚD – vnitřní účetní doklad

V. Seznam příloh

Příloha č.1: Měsíční průměry kurzu EUR a USD v jednotlivých letech

Příloha č.2: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2019

Příloha č.3: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2020

Příloha č.4: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2021

Příloha č.5: Vnitropodniková směrnice

Přílohy

Příloha č.1: Měsíční průměry kurzu EUR a USD v jednotlivých letech

Měsíc	EUR 2019	USD 2019	EUR 2020	USD 2020	EUR 2021	USD 2021
Leden	25,65	22,47	25,22	22,72	26,14	21,48
Únor	25,73	22,66	25,05	22,97	25,88	21,39
Březen	25,68	22,72	26,58	24,04	26,18	22,00
Duben	25,68	22,85	27,26	25,10	25,92	21,64
Květen	25,77	23,04	27,27	25,01	25,56	21,04
Červen	25,60	22,67	26,68	23,71	25,45	21,13
Červenec	25,55	22,78	26,51	23,12	25,64	21,70
Srpen	25,80	23,19	26,17	22,12	25,47	21,63
Září	25,87	23,51	26,72	22,65	25,39	21,56
Říjen	25,70	23,25	27,20	23,10	25,49	21,97
Listopad	25,53	23,10	26,46	22,36	25,40	22,25
Prosinec	25,50	22,94	26,31	21,63	25,26	22,35

Příloha č.2: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2019

Denní kurz	Závazek (v Kč)	Zaplaceno (v Kč)	Rozdíl (v Kč)	Pohledávka (v Kč)	Zaplaceno (v Kč)	Rozdíl (v Kč)
Leden	71 543 317	71 662 660	-119 343	374 367	374 879	512
Únor	99 800 390	99 593 668	206 723	502 374	502 415	41
Březen	91 893 231	92 282 809	-389 577	1 921 716	1 924 626	2 909
Duben	67 073 903	67 066 745	7 158	5 862 317	5 857 490	-4 827
Květen	96 638 088	96 899 674	-261 585	6 172 633	6 164 873	-7 760
Červen	115 681 849	114 710 215	971 634	3 546 601	3 533 258	-13 343
Červenec	95 372 234	95 615 344	-243 111	51 033 394	50 921 830	-111 565
Srpen	98 507 692	99 195 507	-687 815	44 731 077	44 847 663	116 586
Září	93 331 492	93 465 765	-134 272	44 495 957	44 876 840	380 883
Říjen	92 519 141	92 210 245	308 895	54 399 685	54 280 850	-118 836
Listopad	100 743 304	100 609 328	133 977	43 742 540	43 331 381	-411 160
Prosinec	69 675 018	69 547 110	127 908	45 813 268	45 493 510	-319 758
Celkem	1 092 779 660	1 092 859 068	-79 409	302 595 931	302 109 614	-486 317
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	15 390 100	15 325 699	64 402	259 341 941	256 997 050	-2 344 891
Měsíční kurz						
Leden	71 675 912	71 677 169	-1 257	376 563	376 563	0
Únor	99 508 379	99 484 735	23 643	502 011	501 688	-323
Březen	91 743 889	91 695 106	48 783	1 923 179	1 917 190	-5 989
Duben	67 199 242	67 333 743	-134 501	5 862 163	5 884 959	22 796

Květen	96 470 137	96 327 217	142 920	6 154 029	6 147 554	-6 475
Červen	116 105 557	116 431 386	-325 828	3 552 632	3 558 986	6 353
Červenec	95 362 959	94 923 315	439 645	51 180 982	50 658 086	-522 896
Srpen	98 592 672	98 859 289	-266 617	44 678 819	44 801 063	122 244
Září	93 314 833	93 621 606	-306 773	44 482 208	44 948 167	465 960
Říjen	92 754 071	92 610 220	143 851	54 534 395	54 496 658	-37 737
Listopad	100 616 482	100 346 800	269 682	43 679 030	43 333 061	-345 969
Prosinec	69 802 736	69 747 512	55 224	46 014 171	45 502 881	-511 291
Celkem	1 093 146 869	1 093 058 097	88 772	302 940 181	302 126 855	-813 326
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	15 390 069	15 325 699	64 369	259 427 223	256 997 050	-2 430 173
Čtvrtletní kurz						
Leden	71 677 169	71 677 169	0	376 563	376 563	0
Únor	99 633 374	99 633 374	0	502 274	502 274	0
Březen	91 893 819	91 888 455	5 364	1 923 921	1 923 921	0
Duben	67 269 710	67 333 743	-64 033	5 871 108	5 884 959	13 851
Květen	96 782 336	96 795 882	-13 546	6 164 862	6 178 699	13 837
Červen	116 082 138	116 123 434	-41 296	3 555 142	3 555 264	121
Červenec	95 338 645	94 923 315	415 331	51 189 921	50 658 086	-531 835
Srpen	97 169 233	97 128 420	40 813	44 730 416	44 286 382	-444 035
Září	91 520 715	91 444 691	76 025	44 590 817	44 193 683	-397 134
Říjen	92 374 009	92 610 220	-236 211	54 522 521	54 496 658	-25 863
Listopad	101 771 117	101 796 372	-25 255	43 731 084	43 715 522	-15 562
Prosinec	70 444 650	70 460 352	-15 702	45 872 617	45 932 409	59 792
Celkem	1 091 956 916	1 091 815 427	141 489	303 031 246	301 704 419	-1 326 827
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	15 523 518	15 325 699	197 821	259 147 345	256 997 050	-2 150 294
Roční kurz						
Leden	71 677 169	71 677 169	0	376 563	376 563	0
Únor	99 633 375	99 633 375	0	502 274	502 274	0
Březen	91 888 456	91 888 456	0	1 923 921	1 923 921	0
Duben	67 014 703	67 014 703	0	5 870 127	5 870 127	0
Květen	96 237 910	96 237 910	0	6 163 126	6 163 126	0
Červen	115 372 406	115 372 406	0	3 546 303	3 546 303	0
Červenec	95 642 367	95 642 367	0	51 125 401	51 125 401	0
Srpen	97 823 127	97 823 127	0	44 692 430	44 692 430	0
Září	92 126 296	92 126 296	0	44 618 623	44 618 623	0
Říjen	91 585 242	91 585 242	0	54 463 983	54 463 983	0
Listopad	100 469 519	100 469 519	0	43 689 299	43 689 299	0
Prosinec	69 796 229	69 796 229	0	45 846 419	45 846 419	0

Celkem	1 089 266 798	1 089 266 798	0	302 818 468	302 818 468	0
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	15 514 737	15 325 699	189 039	260 182 217	256 997 050	-3 185 166

Příloha č.3: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2020

Denní kurz	<i>Závazek (v Kč)</i>	<i>Zaplaceno (v Kč)</i>	<i>Rozdíl (v Kč)</i>	<i>Pohledávka (v Kč)</i>	<i>Zaplaceno (v Kč)</i>	<i>Rozdíl (v Kč)</i>
Leden	72 489 052	72 407 293	81 758	45 019 723	44 465 879	-553 845
Únor	89 306 034	89 084 584	221 450	45 648 255	45 130 405	-517 850
Březen	108 789 114	111 457 413	-2 668 299	41 930 291	43 992 344	2 062 053
Duben	98 605 565	99 825 296	-1 219 732	65 468 808	69 966 412	4 497 604
Květen	93 909 150	94 264 248	-355 098	62 956 586	68 644 231	5 687 645
Červen	139 332 278	138 280 598	1 051 680	38 345 014	39 320 200	975 186
Červenec	142 951 754	141 977 260	974 494	47 150 697	48 322 543	1 171 845
Srpen	119 800 105	119 131 596	668 510	79 586 630	81 439 822	1 853 192
Září	102 102 633	103 138 911	-1 036 278	53 782 528	54 917 275	1 134 747
Říjen	115 741 460	116 355 910	-614 450	51 483 305	51 797 401	314 097
Listopad	141 646 884	139 871 566	1 775 318	72 747 244	70 927 195	-1 820 049
Prosinec	110 663 199	110 540 709	122 490	79 510 487	78 365 114	-1 145 373
Celkem	1 335 337 228	1 336 335 384	-998 157	683 629 568	697 288 821	13 659 252
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	26 118 400	25 870 549	247 852	334 976 266	330 922 358	-4 053 908
Měsíční kurz						
Leden	72 701 695	72 701 695	0	44 808 839	44 808 839	0
Únor	89 593 227	89 357 768	235 459	45 650 958	45 313 063	-337 896
Březen	107 569 717	107 814 826	-245 109	41 961 349	41 949 952	-11 397
Duben	97 427 769	100 301 704	-2 873 935	65 245 068	70 348 794	5 103 726
Květen	93 905 279	93 771 794	133 485	62 994 040	66 659 046	3 665 006
Červen	139 871 257	139 592 121	279 136	38 335 783	39 685 751	1 349 967
Červenec	143 959 532	143 623 883	335 649	47 260 541	48 682 654	1 422 113
Srpen	120 217 462	119 136 218	1 081 244	80 037 210	81 432 928	1 395 719
Září	100 940 102	100 899 725	40 377	52 779 679	53 920 216	1 140 537
Říjen	114 385 472	115 188 958	-803 486	51 474 017	51 293 880	-180 136
Listopad	143 467 473	144 126 446	-658 973	72 258 604	73 231 825	973 221
Prosinec	111 617 769	110 600 876	1 016 893	80 014 761	78 124 681	-1 890 080
Celkem	1 335 656 754	1 337 116 015	-1 459 261	682 820 850	695 451 630	12 630 779
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	26 227 630	25 870 549	357 081	334 468 721	330 922 358	-3 546 363
Čtvrtletní kurz						
Leden	72 701 695	72 701 695	0	44 808 839	44 808 839	0

Únor	89 753 139	89 753 139	0	45 652 283	45 652 283	0
Březen	107 361 490	107 361 490	0	41 982 996	41 982 996	0
Duben	97 484 824	100 301 705	-2 816 881	65 265 983	70 348 794	5 082 812
Květen	94 571 971	94 711 303	-139 332	63 018 955	67 356 349	4 337 394
Červen	142 927 366	142 949 055	-21 689	38 464 147	40 454 053	1 989 906
Červenec	144 718 669	143 780 611	938 058	46 542 453	47 766 329	1 223 876
Srpen	122 980 590	122 839 185	141 405	80 562 466	83 151 717	2 589 250
Září	104 186 497	104 174 411	12 086	53 029 901	54 842 695	1 812 794
Říjen	114 970 099	115 188 959	-218 860	51 751 796	51 293 880	-457 915
Listopad	142 134 645	142 160 167	-25 522	73 235 065	72 292 832	-942 232
Prosinec	113 840 146	113 841 400	-1 254	80 497 535	80 110 796	-386 739
Celkem	1 347 631 131	1 349 763 120	-2 131 989	684 812 417	700 061 563	15 249 146
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	26 590 558	25 870 549	720 009	338 194 201	330 922 358	-7 271 843
Roční kurz						
Leden	72 701 695	72 701 695	0	44 808 839	44 808 839	0
Únor	89 753 139	89 753 139	0	45 652 283	45 652 283	0
Březen	107 361 490	107 361 490	0	41 982 996	41 982 996	0
Duben	92 863 909	92 863 909	0	65 245 874	65 245 874	0
Květen	87 765 482	87 765 482	0	62 492 832	62 492 832	0
Červen	131 676 843	131 676 843	0	37 543 370	37 543 370	0
Červenec	136 747 528	136 747 528	0	45 509 359	45 509 359	0
Srpen	116 978 605	116 978 605	0	79 214 479	79 214 479	0
Září	99 193 761	99 193 761	0	52 251 391	52 251 391	0
Říjen	109 784 598	109 784 598	0	48 552 664	48 552 664	0
Listopad	135 694 744	135 694 744	0	68 387 229	68 387 229	0
Prosinec	108 577 976	108 577 976	0	75 674 202	75 674 202	0
Celkem	1 289 099 769	1 289 099 769	0	667 315 518	667 315 518	0
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	25 088 551	25 870 549	-781 998	320 892 305	330 922 358	10 030 053

Příloha č.4: Úhrady a přepočty pohledávek a závazků za rok 2021

Denní kurz	<i>Závazek (v Kč)</i>	<i>Zaplaceno (v Kč)</i>	<i>Rozdíl (v Kč)</i>	<i>Pohledávka (v Kč)</i>	<i>Zaplaceno (v Kč)</i>	<i>Rozdíl (v Kč)</i>
Leden	86 880 732	86 797 143	83 589	61 521 656	60 549 095	-972 561
Únor	107 986 783	107 763 030	223 752	65 626 246	64 695 935	-930 311
Březen	160 911 778	161 323 766	-411 988	95 949 839	95 237 849	-711 990
Duben	130 792 042	129 978 572	813 470	53 739 696	53 190 745	-548 951
Květen	147 554 409	146 699 065	855 345	74 879 975	73 513 544	-1 366 431
Červen	130 079 221	129 689 536	389 684	95 041 931	92 637 348	-2 404 583
Červenec	187 621 860	188 107 542	-485 682	58 903 150	58 311 330	-591 820

Srpen	169 283 376	169 182 943	100 433	70 251 706	69 382 013	-869 693
Září	157 408 911	157 031 865	377 046	69 918 771	68 417 858	-1 500 912
Říjen	165 465 353	165 731 927	-266 575	84 722 164	83 932 097	-790 067
Listopad	221 275 122	221 152 151	122 971	80 913 351	80 556 309	-357 043
Prosinec	138 064 926	137 627 112	437 813	85 296 572	85 055 740	-240 832
Celkem	1 803 324 512	1 801 084 652	2 239 860	896 765 057	885 479 863	-11 285 194
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	50 260 292	49 365 308	894 984	400 710 542	391 690 903	-9 019 639
Měsíční kurz						
Leden	87 012 507	87 030 340	-17 834	60 748 668	60 748 668	0
Únor	108 362 595	108 024 992	337 603	65 738 857	65 054 289	-684 568
Březen	160 017 776	160 161 775	-143 999	95 386 626	95 028 018	-358 608
Duben	130 849 953	131 141 372	-291 419	53 675 363	53 502 728	-172 635
Květen	148 906 811	148 588 897	317 914	74 955 271	74 101 248	-854 023
Červen	130 469 453	129 225 698	1 243 755	95 240 895	92 688 241	-2 552 654
Červenec	187 096 962	187 161 713	-64 751	59 056 535	57 973 871	-1 082 665
Srpen	168 891 837	168 893 954	-2 117	70 343 531	69 440 261	-903 270
Září	157 330 731	157 144 810	185 920	69 692 229	68 508 302	-1 183 927
Říjen	164 753 706	164 632 919	120 786	84 749 445	83 108 078	-1 641 368
Listopad	221 950 739	222 593 304	-642 565	81 592 287	81 288 664	-303 623
Prosinec	138 452 777	138 193 814	258 963	85 242 562	85 590 163	347 600
Celkem	1 804 095 846	1 802 793 589	1 302 257	896 422 270	887 032 531	-9 389 739
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	50 575 467	49 312 514	1 262 952	401 434 179	391 690 903	-9 743 276
Čtvrtletní kurz						
Leden	87 030 340	87 030 340	0	60 748 669	60 748 669	0
Únor	108 876 716	108 876 716	0	65 742 879	65 742 879	0
Březen	160 394 512	160 398 756	-4 244	95 620 095	95 620 095	0
Duben	131 180 342	131 141 372	38 970	53 809 480	53 502 728	-306 752
Květen	150 461 178	150 436 772	24 406	75 021 204	74 696 586	-324 618
Červen	133 065 883	133 096 070	-30 187	95 412 878	95 052 126	-360 751
Červenec	188 516 674	187 161 713	1 354 961	59 505 342	57 973 871	-1 531 471
Srpen	169 052 669	168 950 574	102 095	71 075 107	69 455 777	-1 619 330
Září	157 584 790	157 584 334	456	70 160 370	68 752 672	-1 407 698
Říjen	164 886 642	164 632 920	253 722	84 971 549	83 108 078	-1 863 472
Listopad	219 684 742	219 679 861	4 881	82 076 257	80 257 987	-1 818 271
Prosinec	136 556 592	136 556 476	116	86 425 861	84 963 355	-1 462 507
Celkem	1 807 291 080	1 805 545 904	1 745 176	900 569 691	889 874 821	-10 694 870
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	50 153 695	49 312 514	841 181	399 628 671	391 690 903	-7 937 768

Roční kurz						
Leden	87 030 340	87 030 340	0	60 748 669	60 748 669	0
Únor	108 876 716	108 876 716	0	65 742 879	65 742 879	0
Březen	160 398 756	160 398 756	0	95 620 096	95 620 096	0
Duben	131 230 350	131 230 350	0	53 809 953	53 809 953	0
Květen	150 264 172	150 264 172	0	75 119 205	75 119 205	0
Červen	133 139 102	133 139 102	0	95 537 339	95 537 339	0
Červenec	191 631 699	191 631 699	0	59 640 638	59 640 638	0
Srpen	172 628 126	172 628 126	0	68 833 413	68 833 413	0
Září	161 220 934	161 220 934	0	70 673 097	70 673 097	0
Říjen	168 438 438	168 438 438	0	85 977 031	85 977 031	0
Listopad	225 005 615	225 005 615	0	83 219 819	83 219 819	0
Prosinec	139 561 562	139 561 562	0	87 713 091	87 713 091	0
Celkem	1 829 425 811	1 829 425 811	0	902 635 230	902 635 230	0
Přepočet	<i>Závazek</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>Pohledávka</i>	<i>Přepočet</i>	<i>Rozdíl</i>
	51 884 836	49 312 514	2 572 321	412 469 774	391 690 903	-20 778 871

Příloha č.5: Vnitropodniková směrnice

VNITROPODNIKOVÁ SMĚRNICE SPOLEČNOSTI AZ, a.s.

Kurzové rozdíly

Vnitropodniková směrnice č. 18/2023

Základní informace:

Název účetní jednotky: AZ, a.s.

Sídlo účetní jednotky: Jihočeský kraj

Datum vydání směrnice: 31.12. 2023

Vypracovala: Ester Pavlovcová

Schválil: Adam Novák, jednatel

1. Úvodní ustanovení

V souladu s § 4 odst. 12 zákona o účetnictví účtuje společnost AZ, a.s. souvztažně v české měně i cizí měně a to v případě jednotlivých složek majetku a závazků vyjádřených v cizích měnách.

Směrnice je závazná pro společnost AZ, a.s. a pro všechny její zaměstnance. Je k dispozici každému zaměstnanci v elektronické podobě na serveru společnosti. V případě aktualizací směrnice jsou jednatele společnosti povinni zajistit seznámení všech zaměstnanců s těmito změnami. Podle ustanovení § 18 zákoníku práce společnost používá ve vnitropodnikové směrnici takové formulace, aby nemohli být zaměstnanci různým výkladem poškozeni.

2. Cíl

Cílem této směrnice je stanovit základní postupy k zabezpečení správného vyjádření kurzových rozdílů u účetních dokladů, které jsou vyjádřeny v cizí měně při přepočtu na českou měnu.

3. Účtování o cizích měnách

Účetní jednotka účtuje v cizích měnách o těchto účetních případech:

- faktury vystavené v cizí měně,
- faktury přijaté v cizí měně,
- opravné položky k majetku vyjádřenému v cizí měně,
- částky v hotovosti v cizí měně,
- zůstatky na devizových účtech.

4. Vznik kurzových rozdílů

Dle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., podle § 24 odstavce 6 věty první majetek a závazky vyjádřené v cizí měně přepočítávají účetní jednotky na českou měnu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, a to k okamžiku ocenění, kterým je:

a) okamžik uskutečnění účetního případu, nebo

b) konec rozvahového dne nebo jiný okamžik, ke kterému se účetní závěrka sestavuje

ČÚS č. 006 stanovuje v jakých případech dojde ke vzniku kurzových rozdílů a kdy nikoliv:

2.2. U kurzových rozdílů, které vznikají v průběhu účetního období při ocenění majetku a závazků uvedených v § 4 odstavce 12 ZoÚ, se uskutečněním účetního případu rozumí zejména:

- splnění peněžitého dluhu a inkaso pohledávky,
- postoupení pohledávky a vklad pohledávky,
- převzetí dluhu u původního dlužníka,
- vzájemné započtení pohledávek,
- úhrada úvěru nebo půjčky novým úvěrem nebo půjčkou,
- převod záloh na úhradu pohledávek a závazků.

2.3. Kurzové rozdíly nevznikají při:

- oznámení o změně věřitele u dlužníka a u věřitele v případě, že za jeho dlužníka bude plnit dlužník jiný,
- dohodě o změně zahraničních měn pro úhrady nebo inkasa bez pohybu peněžních prostředků s výjimkou změny na Kč,
- splácení peněžních vkladů do obchodních korporací.

Další informace jsou uvedené ve Vyhlášce č. 500/2002 v § 60 a v Českém účetním standardu pro podnikatele č. 006.

5. Účtování kurzových rozdílů v průběhu účetního období

Společnost účtuje pouze o realizovaných kurzových rozdílech v průběhu účetního období, ve výši rozdílu mezi kurzem ocenění pohledávek a závazků k okamžiku uskutečnění účetního případu a kurzem ke dni úhrady dle výpisu z devizových účtů. Účetní jednotka využívá účty 563/000 – Kurzová ztráta a 663/000 Kurzový zisk.

Za uskutečnění účetního případu se u pohledávek a závazků považuje den přijetí nebo vystavení faktury.

6. Účtování kurzových rozdílů na konci účetního období

Ke konci rozvahového dne se přepočítávají zůstatky na devizových účtech a v pokladně v cizí měně, kurzem platným k poslednímu dni účetního období, tedy 31.12. 20xx. Dále se přepočítávají neuhrazené pohledávky a závazky ke konci účetního období též kurzem k 31.12.20xx. Kurzový rozdíl zde vznikne jako rozdíl z hodnot vedených v účetnictví ke dni uskutečnění účetního případu a přepočtem neuhrazených pohledávek a závazků kurzem k rozvahovému dni.

Při sestavování účetní závěrky se kurzové rozdíly vzniklé z přecenění majetku a závazků účtují na finanční účty. Kurzové ztráty na účet 563/000 – Kurzová ztráta a kurzové zisky na účet 6663/000 - Kurzový zisk.

7. Způsob stanovení kurzů pro přepočítání měn

Společnost definuje pravidla pro přepočítání cizích měn na tuzemskou měnu.

	ÚČETNÍ OPERACE	KURZ
1.	Vystavení pohledávek v cizí měně	Denní kurz dle ČNB
2.	Přijetí závazků v cizí měně	Denní kurz dle ČNB
3.	Úhrada pohledávek	Denní kurz dle ČNB
4.	Úhrada závazků	Denní kurz dle ČNB
5.	Přepočítání neuhrazených závazků k 31.12. 20xx	Kurz ČNB k 31.12
6.	Přepočítání neuhrazených pohledávek k 31.12. 20xx	Kurz ČNB k 31.12
7.	Přepočítání zůstatků devizových účtů k 31.12 20xx	Kurz ČNB k 31.12

Denní kurz je využíván po zveřejnění na webových stránkách ČNB ve 14:30 hod. Účetní jednotka do této doby využívá kurz předchozího dne. Pro přepočítání majetku a závazků k rozvahovému dni používá kurz vyhlášený pro tento den. Pro přepočítání měny, která není obsažena v kurzech devizového trhu vyhlášených ČNB, se pro přepočítání použije aktuální kurz mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo euru.

Dle § 4 odstavce 8 zákona č. 235/2004 Sb., Zákona o dani z přidané hodnoty, je pro účely DPH povinnost přepočítání cizí měny na českou, pro účetní jednotku platným kurzem ke dni vzniku povinnosti přiznat daň, nebo přiznat uskutečnění plnění a to:

- a) kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, nebo
- b) posledním směnným kurzem zveřejněným Evropskou centrální bankou; přepočítání mezi měnami jinými než je euro se provede za použití směnného kurzu každé z těchto měn vůči euru.

Účetní jednotka pro tento přepočítání využije denního kurzu ČNB, který je stanoven touto interní směrnici pro přepočítání v průběhu celého roku.

8. Ostatní

Úprava kurzových rozdílů vzniklých z vyslání pracovníků na zahraniční pracovní cestu je upravena v samostatné směrnici č.017 – Zahraniční pracovní cesty.

Společnost pro účtování v české a cizí měně využívá ekonomický systém SAP. Evidence a platby ze zahraničního platebního styku jsou upraveny interní směrnicí č.016 – Zahraniční platební styk.

(Chlada, 2015) & (Směrnice účetní jednotky, 2016)